

NACRT

MEĐUOPŠTINSKI STRATEŠKI PLAN RAZVOJA SOCIJALNE
ZAŠTITE

ZAPADNOBAČKOG OKRUGA

(Grad Sombor, opštine Apatin, Kula i Odžaci)

2010-2013

Decembar, 2010. godine

Sadržaj

UVOD.....	Strana 3
Odeljak 1 VIZIJA SOCIJALNE ZAŠTITE OKRUGA.....	Strana 4
Odeljak 2 MISIJA I PRINCIPI SARADNJE.....	Strana 4
Odeljak 3 ANALIZA STANJA, ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	Strana 5
Odeljak 4 STARTEŠKI CILJEVI	Strana 28
Odeljak 5 PRIORITETI	
Stara lica.....	Strana 28
Porodica.....	Strana 36
Osobe sa invaliditetom.....	Strana 39
Odeljak 6 ARANŽMANI ZA IMPLEMENTACIJU.....	Strana 46
Odeljak 7 PLAN MONITORINGA /PRAĆENJA.....	Strana 47
Odeljak 8 RESURSI/BUDŽET.....	Strana 47

Prilog:

PROTOKOL O SARADNJI opštine Apatin, Kula i Odžaci, i grada Sombora na primeni Strategije razvoja socijalne zaštite

UVOD

Medjuopštinska Strategija razvoja socijalne zaštite Zapadnobačkog okruga-Grada Sombora i opština Apatin, Kula i Odžaci (u daljem tekstu Medjuopštinska strategija razvoja SZ) nastala je okviru projekta Ministarstva rada i socijalne politike „Podrška sprovođenju strategije razvoja socijalne zaštite u Srbiji“, uz podršku Vlade Velike Britanije kroz Odeljenje za međunarodni razvoj (DFID) i Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške, a kao izraz potrebe uključenih opština i grada Sombora da unaprede regionalni sistem socijalne zaštite.

Formalan početak procesa izrade Strategije predstavlja potpisivanje Memoranduma o saradnji između Ministarstva rada i socijalne politike (MRSP), grada Sombora i opština Apatin, Kula i Odžaci (April 2009. godine) u kojem su se definiisale medjusobne obaveze, način i rokovi za izradu dokumenta.

Proces strateškog planiranja zasnivao se na identifikovanju najboljeg načina angažovanja kapaciteta svih socijalnih aktera u gradu Somboru i opštinama Apatin, Kula i Odžaci kako bi se utvrdile zajedničke potrebe, mapirali postojeći stručni i drugi resursi i utvrdili zajednički ciljevi kao i mehanizmi za njihovo jedinstveno postizanje.

Osnovu za izradu Medjuopštinske strategije razvoja socijalne zaštite čine opštinske i strategija grada Sombora koje su donete tokom 2008-2009 godine.

Proces izrade Strateškog dokumenta bio je participativan, uz učešće relevantnih aktera iz sve četiri lokalne zajednice. Proces je vodio medjuopštinski koordinacioni tim sastavljen od predstavnika grada Sombora i uključenih opština a koji su činili predstavnici gradske/opštinskih uprava, centara za socijalni rad, rezidencijalnih ustanova socijalne zaštite i nevladinih organizacija (Spisak tima je prilog Dokumentu). Uloga tima bila je da analizira lokalna dokumenta, identifikuje potrebe i resurse koji su zajednički na nivou Okruga, utvrdi strateške ciljeve medjuopštinske saradnje i definiše mehanizme za njihovo ostvarivanje.

Konsultativni proces o regionalnim prioritetima organizovan je u sve četiri opštine/gradu Somboru u periodu maj-novembar 2009 godine, putem okruglih stolova i individualnih konsultacija sa lokalnim vlastima, stručnim institucijama i korisničkim grupama uz aktivno uključivanje blizu 100 učesnika.

U različitim fazama rada, stručnu podršku procesu planiranja i izrade finalnog dokumenta pružio je trening tim Britanske konsultantske kuće OPM, Jedinica za koordinaciju MRSPi konsultant-mentor angažovan od strane MRSP.

Podstičući odgovoran odnos različitih društvenih aktera u lokalnoj zajednici, Medjuopštinski strateški plan podržava reformsko opredljenje u razvoju socijalne zaštite,

brigu o najranjivijim društvenim grupama kako bi im se obezbedio ravnopravan pristup ostvarivanju prava i pospešile jednake mogućnosti za sve, povećala efikasnost i kvalitet javnih usluga građanima

Medjopštinski strateški dokument donosi se na period od 4 godine (2010-2013) i vremenski je uskladjen sa opštinskim/gradskom strategijom socijalne zaštite.

Strategija predstavlja temeljni dokument na kojem će se zasnivati buduća medjuopštinska saradnja u zajednički identifikovanim oblastima unapredjenja usluga socijalne zaštite, a Protokol o saradnji opština Apatin, Kula i Ožaci i Grada Sombora je operativni mehanizam za konkretnije sprovođenje Strategije.

Poglavlje 1.

VIZIJA

Zajednička vizija razvoja socijalne zaštite u Zapadnobačkom okrugu zasniva se na sledećim postavkama kao dogovorenom polazištu razvoja:

Opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor teže da imaju racionalno i efikasno organizovanu socijalnu zaštitu i da zajedničkim radom i saradnjom medju svim akterima iz javnog, privatnog i nevladinog sektora dostignu viši nivo usluga za najranjivije društvene grupe.

Princip povezanog delovanja opština Apatin, Kula, Odžaci i grada Sombora omogućice razvoj šireg spektra usluga za sve njihove građane, sa tim u vezi umreženost institucija i drugih pružalaca usluga socijalne zaštite doprineće uspostavljanju stabilnog i održivog regionalnog sistema, sistema socijalne zaštite koji će građanima povećati dostupnost većeg i raznolikog broja usluga i omogućiti lakši pristup fondovima namenjenim za partnerske i „cluster“ razvojne programe i projekte.

Poglavlje 2

MISIJA I PRINCIPI SARADNJE

Strateški dokument teži unapredjenju postojećih lokalnih sistema socijalne zaštite, kreiranjem zajedničkih mehanizama za kontinuiranu razmenu i objedinjavanje ljudskih, materijalnih i drugih resursa, u funkciji veće i ravnopravnije dostupnosti postojećih i uspostavljanju novih, zajednički identifikovanih usluga za sve građane zapadnobačkog okruga.

Zajednički kreirana Misija teži da jasno izrazi opredeljenje rukovodstva, sve četiri zajednice, da zajednički rade u partnerstvu ka ostvarenju zajedničke svrhe, odnosno realizovanju zajedničke vizije razvoja socijalne zaštite.

Opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor, ovom Strategijom utvrđuju opšte i zajedničke načine delovanja, svrhu saradnje, obavezuju se na posvećenost zajedničkom radu na unapređenju usluga socijalne zaštite i definišu sledeće principe rada na implementaciji:

a/Opšti principi nacionalne reforme sistema socijalne zaštite:

Jednake mogućnosti i najbolji interes za korisnike - Pružati usluge koje su u najvećem stepenu usaglašene sa potrebama korisnika uz odsustvo diskriminacije pružalaca usluga i korisnika i nepovredivost dostojanstva;

Dostupnost usluga korisnicima u prirodnom okruženju - Obezbeđivati uslove i razvijati usluge da građani svoje potrebe prioritarno zadovoljavaju u sredini u kojoj žive, na lokalnom nivou, uz izbor usluga koje su za korisnika najmanje restriktivne;

Partnerstvo između i unutar javnog, privatnog i civilnog sektora - u pružanju usluga socijalne zaštite, nudeći zajednici mogućnost izbora na bazi procene kvaliteta, profesionalnosti i ekonomičnosti, uz istovremeno aktivno učešće korisnika u donošenju odluka o načinu zadovoljavanja njegovih potreba.

b/Specifični principi zajedničkog rada na sprovođenju Medjuopštinske strategije:

Zapadnobački okrug - tretira se kao jedinstven okvir za dalji razvoj medjuopštinskih usluga socijalne zaštite za opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor

Saradnja i transparentnost u razmeni informacija, planova, ideja i resursa su temeljni princip dogovaranja između opština Apatin, Kula, Odžaci i grada Sombora.

Svaka od opština Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor poštujuće princip odgovornosti za obaveze preuzete ovom Strategijom i svim drugim pojedinačnim dokumentima koji budu iz nje proistekli.

U planiranju i pružanju jedinstvenih usluga socijalne zaštite težiće se uspostavljanju onih usluga koji su od zajedničkog prioritetnog značaja za građane/ke okruga.

Težiće se održivom i integralnom konceptu pružanja medjuopštinskih usluga kako bi se obezbedila stalnost, kontinuitet i sigurnost istih;

Poglavlje 3

ANALIZA STANJA

Anaiza podrazumeva prikaz nacionalnog i pokrajinskog okvira, kao i prikaz celovite slike socijalne zaštite u Zapadnobačkom okrugu, uz prikaz svih glavnih zainteresovanih strana.

3.1. Nacionalni /pokrajinski okvir

Osnovne karakteristike nacionalnog/pokrajinskog konteksta relevantne za Međuopštinsku strategiju razvoja socijalne zaštite su postojanje Strategije razvoja socijalne zaštite u Srbiji kao temeljnog reformskog okvira koji je utvrdio sledeće strateške pravce razvoja socijalne zaštite u Srbiji:

- Izgradnja nove politike i zakonodavne aktivnosti
- Decentralizacija sistema socijalne zaštite
- Obezbeđivanje efikasnijih materijalnih usluga u socijalnoj zaštiti
- Obezbeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj zaštiti
- Jačanje profesionalnih kapaciteta zaposlenih u socijalnoj zaštiti

Zakonski okvir relevantan za dalji razvoj socijalne zaštite u Srbiji trenutno je u fazi izmena i definsanja novog, reformski orjentisanog zakona.

3.2. Opšti podaci o okrugu

Regija Sombor ili Zapadnobački okrug nalazi se između 45° i 46° severne geografske širine, odnosno 19° i 20° istočne geografske dužine (mereno po Griniču). Smeštena je u severozapadnom delu Bačke.

Zahvata 2,74% površine Republike Srbije, odnosno 11,25% površine AP Vojvodine. Površina regije je 2.420 km², od čega opština Sombor obuhvata 1.178 km², Apatin 350 km², Odžaci 411 km², Kula 481 km².

Obuhvata 37 naseljenih mesta i to 16 u opštini Sombor, 7 u opštini Kula, 5 u opštini Apatin i 9 u opštini Odžaci. Ima tri međudržavna granična prelaza: Bački Breg prema Mađarskoj i Bezdan Dunav i Bogojevo prema Hrvatskoj.

Administrativno, privredno i kulturno sedište Regiona je Sombor koji spada u 4 najveća grada u Vojvodini.

Region karakteriše izrazito ravničarsko područje od reke Dunav na Zapadu i u centralnom delu i blago nagnuto (zatalasano brežuljkasto) područje sa Telečkom visoravni na istoku sa prosečnom nadmorskom visinom od 90 m.

Najznačajnije privredne vrednosti i retkosti su reka Dunav (66 km), hidrosistem DTD (185,987 km), visok bonitet poljoprivrednog zemljišta sa mogućnošću navodnjavanja, termomineralne vode (temperature 70-95 °C bogate sumporom), velike količine biomase iz poljoprivrede, bogata biljna i životinjska flora i fauna (šume, lovišta i akvatorija Bajskog kanala), relativno velika učestalost vetrova (na Telečkoj visoravni).

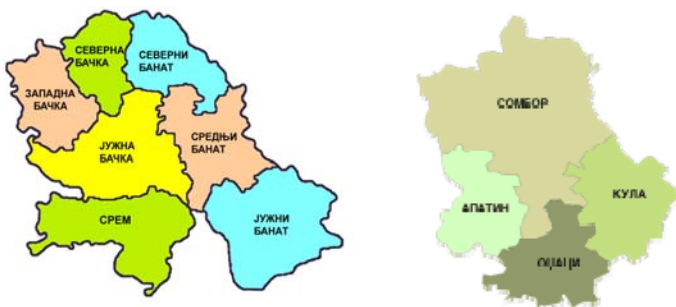
Na području Regiona prema popisu iz 2002. godine živi 214.011 stanovnika (od čega u opštini Sombor 97.263 stanovnika, opštini Kula 48.353 stanovnika, opštini Apatin

32.813 stanovnika, opštini Odžaci 35.584 stanovnika) i učestvuje sa 2,85% u stanovništvu Srbije, a 10,53% u stanovništvu AP Vojvodine.

Po gustini naseljenosti Region spada u red srednje naseljenih u Vojvodini sa 83 stanovnika/km² (u Srbiji 88 stanovnika/km², u AP Vojvodini 94 stanovnika/km²) što je ispod prosečnog vojvodanskog nivoa

U 2008. godini u privredi regiona bilo je ukupno 23.791 zaposlena sa sledećom strukturom: industrija 47,4%; poljoprivreda 17,0%; trgovina 13,4%; saobraćaj 8,7%; finansijske i druge usluge 4,3%; građevinarstvo 3,9%; zanatstvo 3,5%; ugostiteljstvo i turizam 1,8%.

U istom periodu u vanprivredi bilo je 8.696 zaposlenih, i 12.632 preduzetnika. Na evidenciji Službe za zapošljavanje je na dan 31.12.2008. godine bilo 21.641 nezaposlenih. Stopa zaposlenosti u regionu je 10,1%.

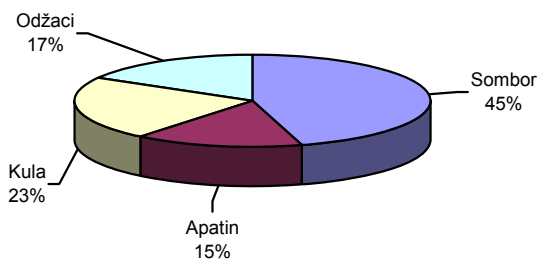

Teritorija	Površina	Broj naselja	Broj stanovnika (1991.-popis)	Broj stanovnika (2002.-popis)
Zapadno-Bački okrug	2.420 km ²	37	210.679	214.011
Odžaci	411 km ²	9	36.189	35.582
Sombor	1.178 km ²	16	94.081	97.263
Apatin	350 km ²	5	31.850	32.813
Kula	481 km ²	7	48.559	48.353

STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Prema popisu iz 2002. godine, teritoriju Zapadno Bačkog okruga naseljava 214.011 stanovnika, koji naseljavaju teritoriju 4 lokalne samouprave, 37 naselja ili 46 mesnih zajednica.

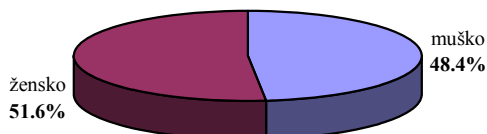
Stanovništvo prema opštinama/gradu, popis 2002.g.

Stanovništvo okruga čini ukupno 74.627 domaćinstava, od toga je 15.433 samačkih domaćinstava, a 19.361 dvočlanih. Prosečan broj članova domaćinstva u okrugu je 2,86.

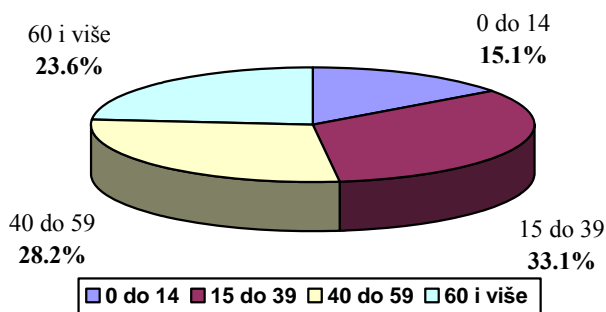
U polnoj strukturi, neznatno su više zastupljene žene.

Polna struktura stanovništva

Struktura stanovništva prema starosnoj dobi pokazuje da čak 23.6% stanovništva (50.427) čine stariji od 60 godina, a da 33,1% stanovništva je starosti od 40-59 godina (60.449). Stanovništvo starosti od 15-39 godina čini 33,1 % (70.754), a najmlađi stanovnici naše opštine do 14 godina starosti čine 15,1% od ukupnog stanovništva (32.381).

Starosna struktura stanovništva

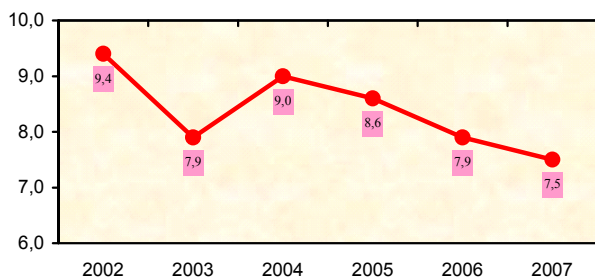

Prosečna starost stanovništva je na nivou okruga 41,69 godina (42.01 godina – Odžaci i Sombor, 41,73 godina – Apatin, 40,80 godina – Kula).

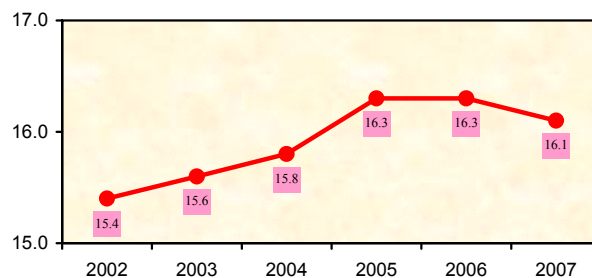
Po starosnoj strukturi stanovništva okruga vidi se negativan trend rasta broja stanovništva koji se takođe očituje kroz sledeće tabele i dijagrame koje prikazuju pad opšte stope nataliteta i rast mortaliteta za Zapadno-Bački okrug za period 2002–2007.g, kao i negativnu stopu prirodnog priraštaja.

Zapadno-Bački okrug	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Broj rođenih	2000	1905	1875	1770	1613	1500
Broj umrlih	3295	3351	3298	3367	3319	3241
Broj umrle dece	28	13	13	8	9	9
Stopa smrtnosti dece	14,0	9,8	6,9	4,5	5,6	6,0
Stopa nataliteta	9,4	7,9	9,0	8,6	7,9	7,5
Stopa mortaliteta	15,4	15,6	15,8	16,3	16,3	16,1
Stopa prir.prirašaja	-6,0	-6,7	-6,8	-7,7	-8,4	-8,7

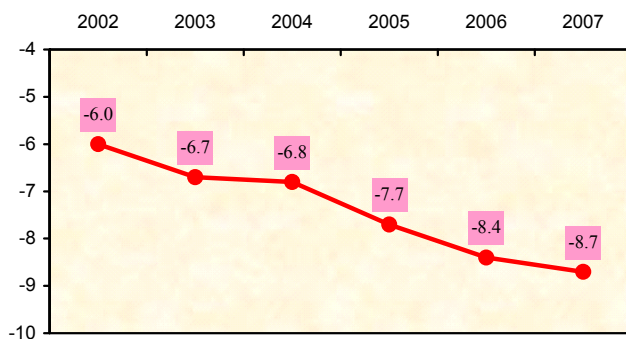
Stopa nataliteta

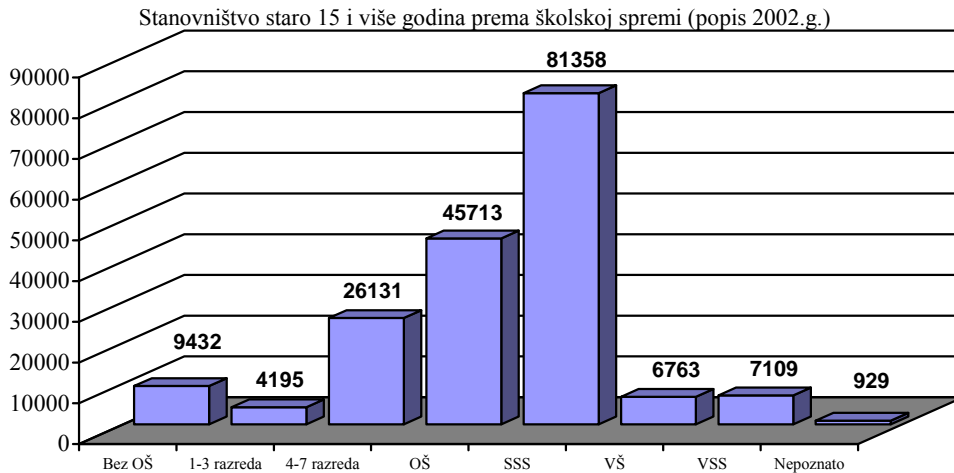
Stopa mortaliteta

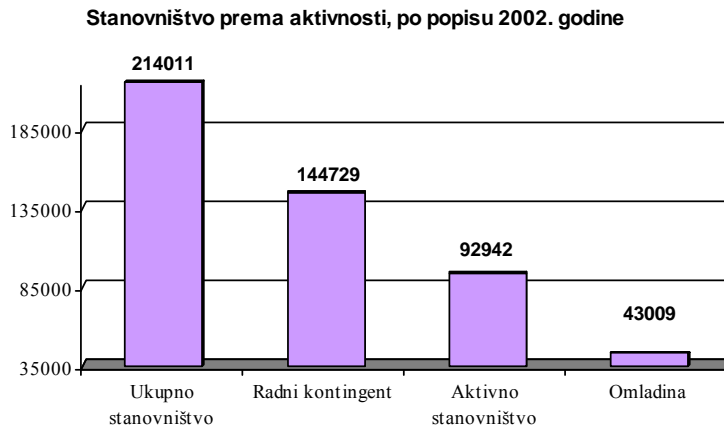
Stopa prirodnog priraštaja

Obrazovna struktura stanovništva po popisu 2002. godine pokazuje da je 19% ukupnog stanovništva bez osnovne škole ili ima nepotpuno osnovno obrazovanje, a da s druge strane ima 6% stanovništva sa visokim i višim obrazovanjem. Najzastupljenija je grupacija sa završenim srednjim obrazovanjem (38%).

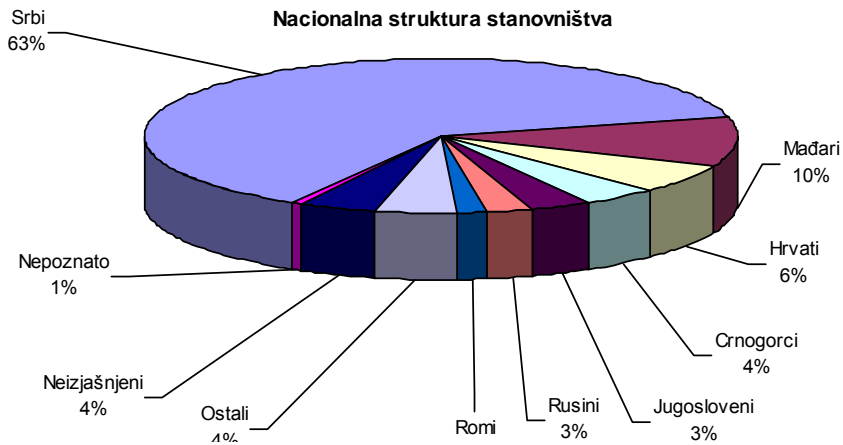

Radni kontingent stanovništva u okrugu čini 144.729 stanovnika, aktivnog stanovništva ima 92.942, a procenat omladine čini 30% od ukupnog radnog kontingenta.

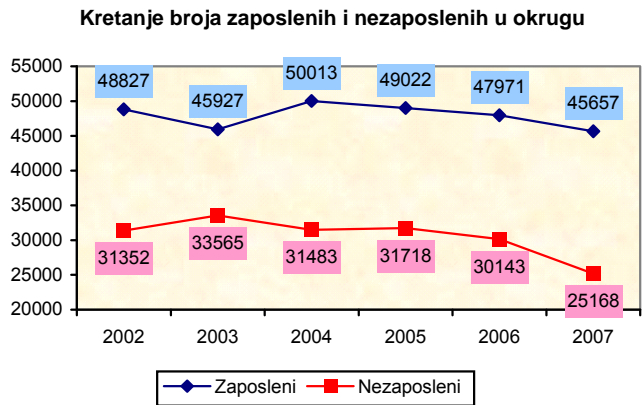
Zapadno Bački Okrug je multinacionalna sredina i najveću etničku grupaciju čine Srbi sa 63% od ukupnog broja stanovništva. Mađari čine 10% stanovništva, zatim slede Hrvati sa

6%, Crnogorci sa 4%, Jugosloveni i Rusini sa po 3%, Romi sa 2% i ostale etničke zajednice koje zajedno čine 4% ukupnog stanovništva okruga.

DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE KARAKTERISTIKE ZAPOSLENIH I NEZAPOSLENIH

ZapadnoBački O	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Broj zaposlenih	49827	46927	50013	49022	47971	45657
Broj nezaposlenih	31352	33565	32483	31718	30143	25168

Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih u periodu 2002-2007. godina prikazuje blagi pad zaposlenosti ali i pad nezaposlenosti.

3.3. Prikaz ključnih aktera socijalne zaštite u Zapadno Bačkom Okrugu

3.3.1. Opštine/Grad Sombor- Opštinske/Gradska uprava

Gradska uprava Sombor u svojoj organizacionoj strukturi ima Odeljenje za društvene delatnosti, koje obuhvata i poslove vezane za socijalnu zaštitu.

Obrazovan je savet za planiranje socijalne politike opštine Sombor, sa ciljem da navedeno telo definiše prioritete u oblasti socijalne politike i u skladu sa tim izradi opštinske strateške dokumente - akcione planove iz oblasti socijalne politike, iniciranja, razvoja i praćenja partnerstva između lokalne samouprave, sa jedne strane i institucija i organizacija sa druge strane na lokalnom nivou.

U oblasti socijalne zaštite Skupština opštine je donela sledeće odluke:

Odluka o socijalnoj zaštiti građana na teritoriji opštine Sombor («Službeni list opštine Sombor», br. 10/05); Odluka o pravima i načinu ostvarivanja prava iz oblasti društvene brige o deci o čijem obezbeđenju se stara opština («Službeni list opštine Sombor», br. 13/05).

Shodno svojim nadležnostima i definisanim prioritetima za rešavanje problema iz ove oblasti, grad Sombor zajedno sa institucionalnim nosiocima finansira aktivnosti koje je obavezna po zakonu:

- pomoć u kući,
- dnevni boravak dece sa teškoćama u mentalnom razvoju,
- oprema korisnika za smeštaj u ustanovu ili drugu porodicu,
- jednokratne pomoći,
- privremeni smeštaj u prihvatnu stanicu,
- regresiranje troškova celodnevnog i poludnevnog boravka dece iz materijalno ugroženih porodica u predškolskoj ustanovi,
- regresiranje troškova prevoza dece sa smetnjama u razvoju učenika specijalnih osnovnih i srednjih škola.

Pored navedenih, prihvatanjem inicijativa stručnih službi finansirani su i projekti, odnosno aktivnosti na proširenju kvaliteta pružanja usluga iz oblasti socijalne zaštite, kao i proširena prava iz nadležnosti grada, kao što su: centar za unapređenje roditeljskih veština, rad mobilnih timova, usluge bračnog savetovaništva, hrana na točkovima, servis ručak, servis pranja rublja, gerontološki klub, rad društvenih organizacija i udruženja građana (28 na

budžetu), regresiranje troškova školskih kuhinja đaka osnovnih škola iz materijalno ugroženih porodica, rešavanje stambenih potreba socijalno ugroženih lica, roditeljski dodatak za prvorodeno dete, troškovi sahrana izbeglih i prognanih lica, regresiranje dela troškova prevoza učenika srednjih škola, regresiranje troškova prevoza dece oštećenog sluha i njihovih pratioca u PU "Vera Gucunja", regresiranje troškova prevoza dece sa smetnjama u razvoju učenika osnovnih i srednjih škola, regresiranje troškova smeštaja i ishrane dece sa smetnjama u razvoju u internatu ŠOSO "Vuk Karadžić" Sombor, kao i u internatima drugih osnovnih i srednjih škola za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju, regresiranje troškova prevoza pratioca dece ometene u razvoju učenika osnovnih škola.

Od ukupnog budžeta Grada, sledeći deo se izdvaja za socijalnu zaštitu:

Godina	Planirano	%učešće
2006	36.713.607,00	3,80
2007	38.157.000,00	2,96
2008	44.919.000,00	3,20

Opštinska uprava Odžaci u svojoj organizacionoj strukturi ima Odeljenje za društvene delatnosti, koje vrši normativne stručne i administrativne poslove u oblasti društvene brige o deci, porodilja, osnovnog i srednjeg obrazovanja, učeničkog i studentskog standarda, socijalne zaštite, primarne zdravstvene zaštite, boračko invalidske zaštite.

Formiran je Opštinski odbor za socijalnu politiku kao savetodavno telo predsednika opštine. Ovaj odbor je prvo multisektorsko telo u oblasti socijalne zaštite u opštini. broji 12 članova. Članovi Odbora su predstavnici lokalne samouprave, državnih institucija (iz oblasti zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite, policije) i nevladinih organizacija i udruženja građana koja deluju u oblastima socijalne zaštite. Zadaci Odbora su definisanje prioriteta u oblasti socijalne politike i u skladu sa tim izradu opštinskih strateških dokumenata – Akcionih planova iz oblasti socijalne politike, iniciranje, razvoj i praćenje partnerstva između lokalne samouprave i institucija i organizacija na lokalnom nivou koje se direktno ili indirektno bave socijalnom zaštitom.

U strukturi proširenih prava koje finansira opština na osnovu Odluke o proširenim pravima iz oblasti socijalne zaštite najzastupljenija su sledeća prava korisnika:

- jednokratne novčane pomoći (plaćanje putnih troškova, kupovina i nabavka lekova, upućivanje na lečenje i plaćanje troškova lečenja),
- jednokratne pomoći u naturi (pomoć u osnovnim životnim namirnicama i higijeni, nabavka ogreva),
- pomoć u plaćanju pogrebnih troškova za socijalno materijalno ugrožena lica,

- pomoć za decu i porodicu (za kupovinu udžbenika i školskog pribora, za plaćanje mesečnih karata za decu korisnika MOP-a, za potrebe lečenja i uzimanja lekova, hrane i pelena za bebe, plaćanje boravka u prihvatnim stanicama u Somboru i Futogu),
- roditeljski dodatak za prvorodeno dete,
- regresiranje dela troškova prevoza učenika srednjih škola i studenata,
- regresiranje troškova prevoza dece sa smetnjama u razvoju učenika osnovnih i srednjih škola,
- regresiranje troškova smeštaja i ishrane dece sa smetnjama u razvoju u internatu ŠOSO "Vuk Karadžić" Sombor, kao i u internatima drugih osnovnih i srednjih škola za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju,
- regresiranje troškova prevoza pratioca dece ometene u razvoju učenika osnovnih škola
- dodeljivanje novčanih nagrada kao podsticaj u studiranju za studente i nagrađivanje učenika srednjih škola koji su postigli izuzetne rezultate na takmičenjima.

Godina	Planirano	%učešće
2006	13.494.469,00	4,98
2007	19.185.175,00	5,92
2008	24.171.600,00	6,65

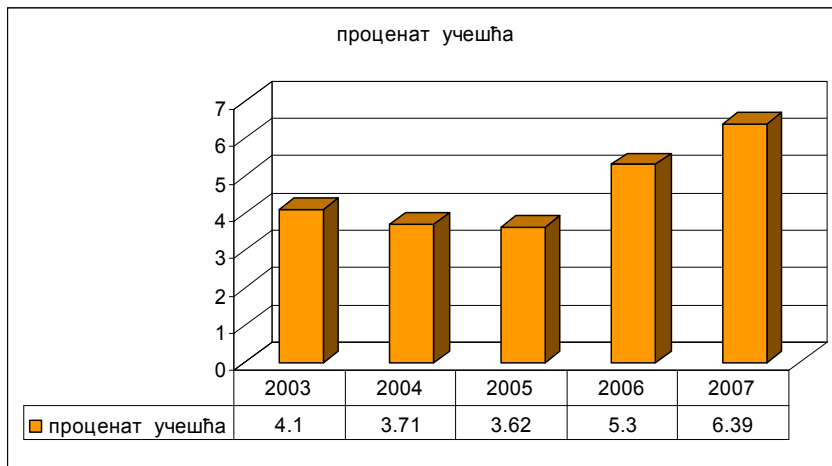
U okviru Opštinske uprave Kula, u skladu sa Odlukom o opštinskoj upravi, organizovano je Odeljenje za društvene delatnosti. Ovo odeljenje vrši normativne stručne i administrativne poslove neposrednog sprovođenja zakona i drugih propisa čije sprovođenje je povereno opštini u oblasti društvene brige o deci, porodilja, osnovnog i srednjeg obrazovanja, učeničkog i studentskog standarda, socijalne zaštite, primarne zdravstvene zaštite, boračko invalidske zaštite.

Skupština opštine Kula je do sada donela donela dve odluke u oblasti socijalne zaštite:

Odluka o socijalnoj zaštiti građana opštine Kula („Sl.list opštine Kula“, 6/92)

Odluka o pravima na pomoć porodici sa decom („Sl.list opštine Kula“, 2/07).

Procentualno izdvajanje iz budžeta za socijalnu zaštitu u ukupnoj realizaciji budžeta opštine Kula, prikazano je na sledećem grafikonu:

Opštinska uprava **opštine** Apatin u svojoj organizacionoj strukturi ima Odeljenje za opštu upravu društvene delatnosti i **skupštinske poslove**, koje obavlja normativno stručne i administrativne poslove iz oblasti: boračko-invalidske zaštite, primarne zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, dečje zaštite, osnovnog i srednjeg obrazovanja i učeničkog i studentskog standarda.

Skupština opštine Apatin je donela donela Odluku o pravima i ostvarivanju prava iz oblasti socijalne zaštite („Sl.list opštine Apatin“ broj **13/2008**) kojom se osniva Centar za socijalni rad, uređuju prava i usluge socijalne i porodično-pravne zaštite, obezbeđivanje socijalne sigurnosti građana, kao i način, uslovi i postupak za ostvarivanje ovih prava i usluga.

Opština je svojim odlukama regulisala i druga pitanja iz oblasti socijalne zaštite, kao što su:

- regresiranje troškova prevoza učenika iz materijalno ugroženih porodica,
- plaćanje troškova užine za decu iz materijalno ugroženih porodica u predškolskoj ustanovi i osnovnim školama,
- studentske stipendije,
- naknada za volontere koji stiču radno iskustvo za samostalno obavljanje poslova svoje struke, radi lakšeg zapošljavanja.

Zaključak:

U svim opštinama i gradu Somboru, poslove vezane za socijalnu zaštitu obavljaju Odeljenja za društvene delatnosti, bez posebno formiranih službi. Osnovna akta /Odluke o socijalnoj zaštiti postoje, ali je njihovo ažuriranje i uskladjivanje sa aktuelnim stanjem i potrebama na različitim nivoima.

Izdvajanja za socijalnu zaštitu kreću se u rasponu od 3,2 % (Sombor) pa do 6,6 % ukupnog budžeta opštine (Odžaci). Naglašavamo da je uporedivost ovih podataka manjkava zbog činjenice da različite opštine na blago različite načine tumače davanja za oblast socijalne zaštite.

3.3.2 Institucije/ustanove socijalne zaštite:

Centar za socijalni rad Sombor u okviru svoje nadležnosti pruža pomoć i usluge licima koja se nađu u stanju socijalne potrebe, do osamostaljivanja/ osnaživanja korisnika kada mu dalja društvena pomoć nije potrebna.

Na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji, normativima i standardima rada Centra za socijalni rad, u vršenju poverenih poslova državne uprave Centar za socijalni rad Sombor, je svoj rad organizovao na sledeći način:

Služba za decu i mlade, Služba za stare i odrasle, Pravna služba, Prijemna kancelarija, Kancelarija za materijalna davanja, Regionalna služba hraniteljstva i usvojenja.

U okviru Službe lokalnih usluga izdvaja se Savetovalište za brak i porodicu i Centar za decu i unapređenje roditeljskih kompetencija.

Centar za socijalni rad zapošljava 27 stručnih radnika i 7 administrativno – tehničkih radnika, rukovodioca računovodstva i direktorku. Grad Sombor finansira 9 zaposlenih, 6 stručnih i 3 administrativna radnika.

Za područje opštine Odžaci, Skupština opštine Odžaci je 1985. godine svojom Odlukom osnovala Centar za socijalni rad „Odžaci” u Odžacima. U Centru je zaposleno 11 radnika. Od stručnih radnika zaposleno je: 4 socijalna radnika, 1 pravnik, 1 psiholog i 1 pedagog.

Centar obavlja poslove u okviru sistema socijalne zaštite u svojstvu Organa starateljstva i sprovodi porodično-pravnu zaštitu na osnovu Porodičnog Zakona.

Centar za socijalni rad opštine Kula je jedan od najstarijih u Republici (1961). Osnovna delatnost Centra je pružanje pomoći građanima/kama i njihovim porodicama kada dođu u stanje socijalne potrebe odnosno kada im je neophodna pomoć društva u savladavanju životnih teškoća.

Centar se stara o obezbeđivanju prava građana utvrđenih Zakonom o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana i usmeren je ka smanjenju siromaštva ugroženih porodica, zaštiti i radu sa porodicom sa poremećenim porodičnim odnosima, zaštiti dece i omladine bez adekvatnog roditeljskog staranja, stručnoj pomoći i zaštiti dece i omladine koja ispoljavaju asocijalno ponašanje, radu na zbrinjavanju odraslih i starih lica i stručnoj pomoći i podršci hraniteljskim porodicama.

Delatnost Centra realizuje 16 zaposlenih radnika čiji je broj i kvalifikaciona struktura u skladu sa Uredbom o organizaciji i broju stručnih radnika u ustanovi socijalne zaštite (11 stručnih radnika od čega: 5 socijalnih radnika, 2 pedagoga, 2 psihologa i 2 pravnika).

Potrebe zajednice koje je identifikovao Centar su potrebe za raznovrsnijim uslugama : porodično savetovalište, kućna nega i pomoć u kući starim osobama i osobama sa invaliditetom (uspostavljena kroz projekat MRSP), prevencija nasilja u porodici, klub za hranitelje, kuća na pola puta itd.

Centar za socijalni rad Apatin prati socijalne potrebe građana, njihove probleme i pojave u oblasti socijalne zaštite u opštini Apatin, predlaže i preduzima mere vezane za rešavanje socijalnih potreba i problema građana, utvrđuje prava iz svoje nadležnosti i stara se o njihovom izvršenju u skladu sa zakonskim ovlašćenjima.

Pored osnovnih funkcija, Centar Apatin pruža usluge Savetovalište za brak i porodicu, Mobilni interventni tim pruža usluge u oblasti sprečavanja nasilja u porodici, zanemarivanja i zlostavljanja dece, Zbrinjavanje lica u objektima „Socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima“ i „Stanovanja uz podršku za osobe bez porodičnog staranja“, Organizuje Terensku službu za pomoć u kući za stara lica i osobe sa invaliditetom, a u Klubu za decu i omladinu sa smetnjama u razvoju sprovodi socijalizacijsko-edukativni grupni rad.

U Centru za socijalni rad opštine Apatin zaposleno je 15 radnika (pravnik, psiholog, 5 socijalnih radnika, specijalni pedagog, rukovodilac objekta, šef računovodstva, knjigovođa, operater-blagajnik, vozač i kurir, kao i 14 radnika na određeno vreme: 8 gerontodomačica, 2 medicinska radnika, fizioterapeut, 2 personalna asistenta i vozač).

Dom za decu i omladinu "Miroslav Antić-Mika" Sombor u okviru svoje nadležnosti obavlja poslove institucionalne zaštite - zbrinjavanja dece bez roditeljskog staranja i dece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, u okviru koga se obezbeđuju i nega i staranje o zdravlju, vaspitanju, pomoć u obrazovanju i osposobljavanju za rad.

Pri Domu je organizovana i Prihvatna stanica, koja je regionalnog karaktera, i u njoj se vrši kratkotrajan prihvata i smeštaj dece i omladine, koja se nađu u skitnji, prosjačenju, koja su zanemarena i zlostavljana ili drugim slučajevima u kojima je potrebno njihovo hitno zbrinjavanje. Prihvatnu stanicu je osnovala i sve nadležnosti ima lokalna samouprava.

Gerontološki centar Sombor u okviru svoje nadležnosti obavlja poslove institucionalne zaštite – zbrinjavanje ostarelih lica putem smeštaja, ishrane, nege, zdravstvene zaštite sa rehabilitacijom i drugim aktivnostima. Njegov kapacitet je 310 korisnika. Ova ustanova obavlja i poslove otvorene zaštite – pomoć u kući, Gerontološki klub “Stara Selenča”, “Servis ručak”, “Servis pranja rublja” i “Hrana na točkovima”.

Dom za stare i penzionere Kula je osnovan 1988. godine i u okviru svoje nadležnosti obavlja poslove institucionalne zaštite - smeštaja ostarelih lica (kapaciteta 115 mesta) od kojih 85 u objektu u Kuli i 30 u objektu u Ruskom Krsturu. Dom ima kvalitetan stručni kadar osposobljen da pruži usluge krajnjim korisnicima, kao i odgovarajuće prostorne

uslove i opremljenost. Dom je odskora počeo pružati lokalne usluge Kućne nege i pomoći u kući za stara lica i osobe sa invaliditetom.

Dom za stare i penzionere Apatin je osnovan 2002. godine, delatnost ustanove je zbrinjavanje penzionera i drugih starih lica, odraslih lica potpuno i trajno nesposobnih za rad, odraslih lakše duševno obolelih i lakše mentalno nedovoljno razvijenih lica (**kapaciteta 185 korisnika**). Korisnicima je obezbeđen smeštaj, ishrana, nega, zdravstvena zaštita, kao i zadovoljavanje rekreacionih, kulturno-zabavnih i verskih potreba. U okviru ustanove organizuju se radno-okupacione radionice i sprovode druge aktivnosti u skladu sa interesovanjima korisnika i njihovim preostalim psihofizičkim sposobnostima.

Zaključak:

Postojeći sistem ustanova socijalne zaštite u Zapadno-Bačkom okrugu karakteriše dobra pokrivenost i raznorodnost. Pored četiri Centra za socijalni rad, postoje 3 ustanove za smeštaj starih lica čiji kapaciteti uglavnom mogu zadovoljiti potrebe Okruga. Jedan dom za decu i omladinu bez roditeljskog staranja (Sombor) je u fazi transformacije i u narednih pet godina bi, prema Master planu MRSP, trebao da postane pokrajinska ustanova za podršku deci i mladima sa problemima u ponašanju. Prema tom novom konceptu, Dom će i dalje pružati modifikovane usluge prihvatilišta i prihvatne stanice za decu i mlade iz Okruga.

3.3.3. Sektor obrazovanja

U gradu Somboru postoji Predškolska ustanova "Vera Gucunja" koja ima 29 objekata, i u kojima se realizuje jasleni program za decu, poludnevni i celodnevni boravak i pripremni program za školu, kako u gradu, tako i u svakom od naseljenih mesta u njegovom sastavu.

Na teritoriji Grada obrazovnu delatnost obavlja dvadeset osnovnih škola, kao i škola za osnovno obrazovanje odraslih, osnovna muzička škola i škola za osnovno i srednje obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju sa domom, te šest srednjih škola: ekonomska, gimnazija, tehnička, medicinska, tekstilna i poljoprivredno-prehrambena, kao i jedna visoka škola, koju predstavlja ogranak Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu.

Poseban značaj za sistem socijalne zaštite predstavlja Škola za osnovno i srednje obrazovanje sa domom „Vuk Karadžić“ koja se bavi zaštitom, rehabilitacijom i obrazovanjem učenika sa smetnjama u razvoju, prvenstveno dece i omladine sa teškoćama u mentalnom razvoju lakog stepena kao i dece i omladine sa višestrukom ometenošću. Ustanova ima osnovnu i srednju školu, Dom učenika, Resursni centar „DELO“, Dnevni boravak za decu i omladinu sa teškoćama u mentalnom razvoju umerenog stepena i višestrukom ometenošću, produženi boravak, obavezne van nastavne individualne aktivnosti.

Na teritoriji opštine Odžaci postoji Dečji vrtić „Poletarac“ sa odeljenjima u svim naseljima, 10 osnovnih škola i 2 srednje škole.

Od srednjih škola postoje Tehnička škola, Gimnazija i Ekonomska škola, od školske 2005/2006 godine u Gimnaziji je otvoreno odeljenje za obrazovanje učenika za zanimanje-

obrazovni profil ekonomski tehničar, čime je ostvaren doprinos usaglašavanju sa praktičnim potrebama, ali i potpunijem korišćenju kapaciteta škole.

U okviru Tehničke škole, učenici se obrazuju za sledeće obrazovne profile-zanimanja: mašinstvo i obrada metala (mašinski tehničar za kompjutersko konstruisanje, mašinski tehničar motornih vozila, bravar, mehaničar privredne mehanizacije, automehaničar, autolimar), hemija, nemetali i grafičarstvo (tehničar za zaštitu životne sredine), tekstilstvo (tehničar – modelar odeće), trgovina, ugostiteljstvo i turizam (kuvar, konobar).

U opštini Kula postoji 8 osnovnih škola (u svim naseljenim mestima, osim u Novoj Crvenki) i Škola za osnovno muzičko obrazovanje. Pored navedenih, na teritoriji opštine Kula postoje i odeljenja pri osnovnim školama za obrazovanje dece sa smetnjama u razvoju. Nastava se odvija u objektima koji su renovirani i u potpunosti odgovaraju svim propisanim standardima, uslovima i normama.

U opštini postoje 4 srednje škole, i to: Ekonomsko-trgovinska škola u Kuli, STŠ "Mihajlo Pupin" u Kuli, Gimnazija „Petro Kuzmjak“ u Ruskom Krsturu i Poljoprivredno-mašinska škola u Crvenki. U okviru Gimnazije „Petro Kuzmjak“ u Ruskom Krsturu funkcioniše i srednjoškolski Dom učenika.

Predškolska ustanova „Bambi“ pokriva sva naseljena mesta opštine sa 11 objekata i pruža usluge deci uzrasta od 1-7 godina, deci sa smetnjama u razvoju. Deca sa teškoćama u razvoju uključena su u vaspitno-obrazovni rad i omogućena im je teritorijalna dostupnost i socijalizacija u grupama kroz projekat Inkluzije.

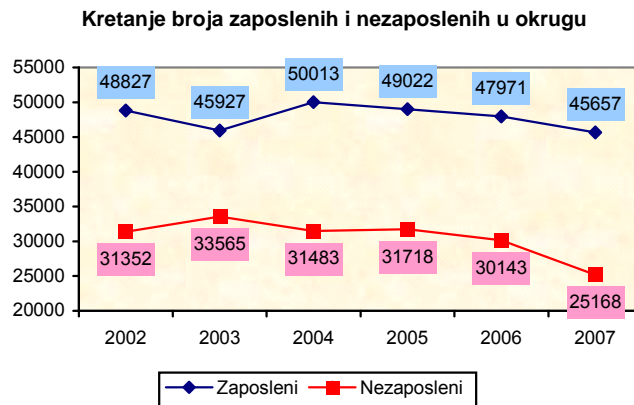
U opštini Apatin ima pet osnovnih škola (u Apatinu, Sonti, Prigrevici, Svilojevu i Kupusini) i tri srednje škole: Gimnazija „Nikola Tesla“, Tehnička škola **sa domom učenika (kapaciteta 120 đaka)** i Srednja građevinska i drvoprerađivačka stručna škola. U Tehničkoj školi se obrazuju: mašinski tehničari za kompjutersko konstruisanje, automehaničari, mehaničari radnih mašina, kuvari i konobari. Srednja građevinska i drvoprerađivačka stručna škola obrazuje: građevinske tehničare za visokogradnju, tehničare za pejzažnu arhitekturu, stolare, tapetare, dekoratere zidnih površina i keramičare-teracere-pećare.

Ustanova za stručno osposobljavanje odraslih u Apatinu, pored osnovne delatnosti obrazovanja odraslih, vrši i stručno usavršavanje i prekvalifikacije.

3.3.4 Sektor zapošljavanja

Nacionalna služba zapošljavanja Filijala Sombor je javni servis orijentisan na usklađivanje ponude i tražnje povezujući tražioce zaposlenja i poslodavce, pre svega kroz sistem aktivnih mera politike zapošljavanja: sajmovi zapošljavanja, programi aktivnog traženja posla, programi dodatnog obrazovanja i obuka, razvoj preduzetništva, programi zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, profesionalna orijentacija, sprovođenje programa rešavanja viška zaposlenih, i dr. Socijalno rizične i vulnerabilne grupe, kao i mladi do 30 godina obuhvaćene su posebnim programima aktivne politike zapošljavanja uključujući i programe subvencioniranog zapošljavanja. Filijala ima svoje ispostave i u Odžacima, Kuli i Apatinu.

Zapadno-Bački okrug	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Broj zaposlenih	49827	46927	50013	49022	47971	45657
Broj nezaposlenih	31352	33565	32483	31718	30143	25168

Kretanje broja zaposlenih i nezaposlenih u periodu 2002-2007. godina prikazuje blagi pad zaposlenosti ali i pad nezaposlenosti.

Zaposleni i nezaposleni prema ukupnom stanovništvu u 2007. godini

	Ukupan broj stanovnika	Zaposleni	Nezaposleni	Zaposleni na 1000 st.	Nezaposleni na 1000 st.
Opština Apatin	32.813	6.106	5.322	198	172
Opština Kula	48.353	9.288	6.284	202	137
Opština Odžaci	35.582	6.689	5.409	206	166
Grad Sombor	97.263	22.575	8.153	257	89

Zapadno Bački okrug	214.011	45.657	25.168	227	125
---------------------	---------	--------	--------	-----	-----

U opštinama Kula, Odžaci i Apatin funkcionišu lokalni saveti za zapošljavanje, čija je uloga davanje mišljenja i preporuke nadležnom organu lokalne samouprave u vezi sa donošenjem programa, organizovanjem javnih radova i radnim angažovanjem nezaposlenih u izvođenju javnih radova, dodatnim obrazovanjem i obukom, drugim pitanjima od interesa za zapošljavanje.

3.3.5 Sektor zdravstva

Dom zdravlja „Dr Đorđe Lazić“ Sombor pruža sve usluge primarne zdravstvene zaštite predviđene odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti. U Domu zdravlja je zaposleno 487 osoba. U sastavu Doma zdravlja je pet ambulanti Opšte medicine u gradu Somboru i 15 zdravstvenih stanica u naseljenim mestima kao i Antituberkolozni dispanzer.

Službe koje postoje u okviru Doma zdravlja su :Služba opšte medicine (u okviru grada postoji i terenska služba), Služba medicine rada, Stomatološka služba za odrasle (u okviru koje se nalazi zubna tehnika), Stomatološka služba za decu, Služba hitne medicinske pomoći, Medicinsko-biohemijska i industrijsko-toksikološka laboratorija, Dispanzer za zdravstvenu zaštitu žena, Dispanzer za zdravstvenu zaštitu predškolske dece, Dispanzer za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine, Kabinet za ultrazvučnu dijagnostiku, Služba za kućnu negu i lečenje, Polivalentna patronažna služba, Centar za preventivne zdravstvene aktivnosti i Direktorijum.

U okviru Doma zdravlja „Kamenko Gagrčin“ Odžaci postoje: Zdravstvene stanice u svim naseljenim mestima (Odžaci-2 stanice, Bački Gračac, Bački Brestovac, Srpski Miletić, Ratkovo, Karavukovo, Lalić, Deronje, Bogojevo). Kadrovska struktura obuhvata 198 medicinskih radnika i 68 nemedicinskih. Dom zdravlja zdravstvene usluge pruža preko sledećih službi: Služba hitne medicinske pomoći, Služba medicine rada, Služba za zdravstvenu zaštitu žena, Služba za zdravstvenu zaštitu dece i omladine, Služba za fizikalnu medicinu, Pneumoftiziološka služba, Stomatološka služba, Specijalističke službe (internistična, oftalmološka, neuropsihijatrijska, hirurška, dermatovenerološka, ORL, urološka), Stacionar za plućne bolesti i tuberkulozu sa 25 postelja, Rendgen služba i Laboratorija.

Dom zdravlja Kula pruža usluge primarne zdravstvene zaštite, opšte medicine, hitne medicinske pomoći, medicine rada, stomatologije, zdravstvene zaštite dece i omladine, zdravstvene zaštite žena, radnika, laboratorijsku, radiološku i ultrazvučnu dijagnostiku, polivalentnu patronažu i zdravstvenu negu, fizikalne medicine i rehabilitacije kao i specijalističko-konsultativne usluge iz interne medicine, pneumoftiziologije, oftalmologije, otorinolaringologije, neuropsihijatrije i dermatovenerologije.

Dom zdravlja sa službom hitne medicinske pomoći nalazi se u Kuli, a pored Doma zdravlja u naseljenim mestima na teritoriji opštine razgranata je mreža ambulanti gde je zdravstveno

zbrinuto stanovništvo ostalih naselja. Zdravstvena zaštita se pruža u 13 objekata- 4 zdravstvene stanice, 3 ambulante i 6 apoteka.

Dom zdravlja Apatin je zdravstvena ustanova ambulantno-polikliničkog tipa sa specijalističkim službama za negu i lečenje bolesnika. Bavi se primarnom zdravstvenom zaštitom, a sekundarnu zdravstvenu zaštitu obavlja Zdravstveni centar Sombor. U sklopu Doma zdravlja nalaze se zdravstvene stanice na području svih naselja.

Hitna pomoć pruža usluge u svim naseljima opštine, sastoji se od pet ekipa sestara i jednog lekarskog tima.

Banja „Junaković“ je 24.04.2010. godine izdvojena iz sastava «Doma zdravlja» Apatin i posluje kao specijalna bolnica za rehabilitaciju. Raspolaze sa 270 ležajeva i nudi usluge medicinske rehabilitacije i hotelskog smeštaja. Medicinske terapije obuhvataju lečenje svih vrsta reumatizma, ortopedskih, neuroloških oboljenja, ginekoloških problema i steriliteta.

Slede pokazatelji odnosa broja stanovnika na jednog lekara u 2007. godini:

Teritorija	Broj stanovnika
Republika Srbija	368
AP Vojvodina	435
Zapadnobački okrug	472
Opština Apatin	772
Opština Kula	821
Opština Odžaci	706
Grad Sombor	323

3.3.6. Nevladin sektor

Od nevladinih, socijalno humanitarnih organizacija i udruženja građana koja se bave socijalnom sferom, na teritoriji grada Sombora postoje i deluju:

Gradska organizacija Crvenog krsta,

Međuopštinska organizacija slepih i slabovidih,

Udruženje distrofičara Zapadnobačkog okruga,

Savez žena RS,

Udruženje obolelih od multipleskleroze "Zapadna bačka",
Udruženje RVI i porodica palih boraca,
Društvo za borbu protiv raka,
Međupštinsko udruženje paraplegičara,
Opštinsko udruženje penzionera,
Društvo invalida za cerebralnu i dečiju paralizu,
Centar za samostalan život osoba sa invaliditetom,
Međupštinska organizacija gluvih i nagluvih,
Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenih osoba,
Društvo za sport i rekreaciju invalidnih lica,
SUBNOR, Rezervne vojne starešine,
Udruženje veterana-ratnih invalida ratova od 1990.god. RS,
Udruženje vojnih invalida svih ratova opštine Sombor,
Udruženje ratnih i mirnodopskih vojnih invalida,
Udruženje hraniteljskih porodica "Lastavica-naša deca",
Humanitarno udruženje "Naše trojke",
DU "Kolo srpskih sestara",
UG "Klub samih",
Ženska alternativa,
So Open,
Aktivna građanska participacija,
Psihološko-defektološko savetovalište za osobe oštećenog sluha,
Društvo defektologa Sombor.

U opštini Odžaci je evidentno nerazvijen civilni sektor. Ipak, postoje sledeća udruženja koja su aktivno uključena u lokalni sistem, a relevantna za socijalnu zaštitu,:

Opštinska organizacija Crvenog krsta,

Opštinsko udruženje penzionera,

Udruženje žena,

Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama (MNRO),

Evidentirano je postojanje tri romske organizacije, a opština zapošljava i jednog romskog koordinatora u Kancelariji za Rome.

Problematikom socijalne zaštite i pružanjem usluga uspešno se bavi i Društvo za pomoć mentalno nedovoljno razvijenim osobama iz Odžaka, koje je u okviru svojim aktivnosti i uz podršku opštine i Ministarstva rada i socijalne politike razvilo Dnevni boravak za decu i odrasle sa invaliditetom „Zlatna barka“. Dnevni boravak zbrinjava decu i odrasla lica ometena u mentalnom razvoju. Osnovan je 2004. godine. Kapacitet dnevnog boravka je 20 korisnika. Dnevni boravak obezbedjuje korisnicima prema vrsti i stepenu ometenosti zbrinjavanje, zdravstvenu zaštitu, radnu i okupacionu terapiju, kulturno-zabavne, rekreativno-rehabilitacione sadržaje u skladu sa njihovim sposobnostima i zdravstvenim stanjima.

Nevladine organizacije i društva na teritoriji opštine Kula su:

Opštinska organizacija Crvenog krsta,

Društvo za pomoć MNRO „Plava ptica“ opštine Kula,

Udruženje građana Roma Ruski Krstur,

Udruženje građana Roma Sivic,

Opštinska organizacija invalida rada Kula,

Opštinsko udruženje penzionera Kula,

Kolo srpskih sestara,

Udruženje ratnih vojnih invalida opštine Kula,

Udruženje obolelih od multiple skleroze “Srednja bačka“ Kula,

Udruženje ratnih vojnih invalida Crvenka,

Udruženje penzionera radnika OUP-a Kula,

Udruženje omladina „Jazas“ Kula itd.

Na teritoriji opštine Apatin, civilni sektor je prepoznao potrebu da zauzme aktivniju ulogu u sistemu socijalne zaštite i da u partnerstvu sa drugim akterima razvija usluge za ciljnu grupu koju okuplja ili u skladu sa svojom delatnošću, a to su:

Udruženje građana „Breza“, koje okuplja lako i umereno mentalno nedovoljno razvijenu decu i omladinu,

Društvo za dečiju i cerebralnu paralizu opštine Apatin, koje se bavi rehabilitacijom, rekreacijom, organizovanjem radno-okupacionih radionica, izleta, organizovanjem pomoći svojim članovima,

Udruženje građana „Femina“, koje se bavi rodnom ravnopravnošću i zaštitom prava žena i dece,

Opštinska organizacija Crvenog krsta

Udruženje građana «Samopomoć» Sonta

Udruženje invalida rada

Udruženje penzionera (sa podružnicama u svim selima)

Humanitarno udruženje «Moj Apatin»

Organizacija SUBNOR-a

HUMA – humanitarno udruženje mladih Apatinaca

Pored navedenih, aktivna su i regionalne organizacije:

Društvo invalida cerebralne i dečje paralize u Somboru,

Međuopštinska organizacija slepih i slabovidnih u Kula, Vrbas i Odžaci

Međuopštinska organizacija civilnih invalida rata u Somboru,

Međuopštinska organizacija paraplegičara, «Bačka» u Somboru,

Međuopštinska organizacija Saveza gluvih i nagluvih Sombor,

Savez gluvih i nagluvih u Somboru,

Udruženje obolelih od multipleskleroze u Somboru,

Udruženje distrofičara Zapadno Bačkog Okruga u Somboru,

Savezno udruženje ratnika Srbije 1912-1920 u Somboru.

3.3.7. Ostali važni akteri

Na teritoriji grada Sombora postoji razvijena medijska mreža sa kapacitetima da podrži socijalno zaštitne akcije i projekte, nju čine, pre svega, privatna privredna društva, čiji je osnivač do nedavno bio grad Sombor, poput Somborskih novina, Radio Sombora, lista na

mađarskom jeziku Dunataj, privatne radio i televizijske stanice: RTV Spektar, Kanal 54, Radio Fortuna, Planet radio i dr. Ostale opštine uglavnom imaju osnovne oblike javnog informisanja koje su po pravilu otvorene za sve informacije iz oblasti socijalne zaštite.

Sudstvo, tužilaštvo i policija predstavljaju potporne stubove sistemu socijalne zaštite u Okrugu i saradnja sa njima se kontinuirano razvija i unapređuje. Posebni rezultati postignuti su u oblasti zaštite dece od zanemarivanja i zlostavljanja.

Na Pokrajinskom nivou ističe se uloga Pokrajinskog Sekretarijata za socijalnu politiku i demografiju, Pokrajinskog Sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova i Pokrajinskog zavoda za socijalnu zaštitu, institucija koje podupiru razvoj lokalnih i međuopštinskih usluga.

3.4. Elementi međuopštinskog sistema socijalne zaštite - oblici saradnje

Na nivou međuopštinske saradnje, grad Sombor je sa drugim opštinama iz okruženja razvio uslugu kratkotrajnog zbrinjavanja dece koja se nađu u skitnji, prosjačenju ili drugim slučajevima u kojima je potrebno njihovo hitno zbrinjavanje kroz formiranje prihvatne stanice u koju se smeštaju i deca iz okolnih opština u kojima ovakav vid zaštite ne postoji. Saradnja se odvija i kroz rad socijalno-humanitarnih udruženja od kojih su mnoga međuopštinskog karaktera, pa usluge socijalne zaštite pružaju na teritoriji više opština.

Uz stručnu pomoć Stalne konferencije gradova i opština, na teritoriji opštine Sombor, izrađena je Strategija lokalnog održivog razvoja opštine Sombor, koju je SO Sombor usvojila u decembru mesecu 2007. godine. Ova strategija obuhvata gotovo sve oblasti od vitalnog značaja za razvoj opštine, te otuda i oblast razvoja zdravstvene i socijalne zaštite. Sa stanovišta razvoja socijalne zaštite, međutim, ova strategija prevashodno konstatuje postojeće stanje u ovoj oblasti i faktore koji bi bili od presudnog uticaja na njen dalji razvoj, ali ne predlaže i konkretne akcione planove kojima bi se trebalo pristupiti u cilju poboljšanja stanja u ovoj oblasti. Opštine Kula i Odžaci su tokom 2008. godine izradile Strategiju lokalnog održivog razvoja opštine Kula i Strategiju lokalnog održivog razvoja opštine Odžaci, a u opštini Apatin je u 2009 godine takođe usvojena STRATEGIJA održivog razvoja opštine .

Na teritoriji grada Sombora usvojen je i primenjuje se i Akcioni plan za unapređenje obrazovanja Roma u opštini Sombor za period 2006.-2010., koji ima za cilj uključivanje Roma u obrazovni sistem i obezbeđenje kontinuiteta u obrazovanju. U Opštini Apatin je usvojen Akcinoni plan za unapređenje obrazovnog statusa Roma za period od 2008. do 2010 godine, uz stručnu pomoć Novosadskog Humanitarnog centra.

3.5. Zaključci analize konteksta sa preporukama

Analiza konteksta obuhvatila je analizu relevantnih dokumenta, kvantitativnu i kvalitativnu analizu stanja (SWOT), analizu zainteresovanih strana i analizu problema. U produžetku su dati kumulativni-ključni nalazi i zaključci koji se direktno ili posredno odnose na oblast socijalne zaštite u okrugu.

- Prema veličini teritorije i broju stanovnika, uočava se da je grad Sombor tri puta veći od opština Apatin, Kula i Odžaci
- Prema ekonomskoj situaciji, postoje blage razlike, ali globalne nepovoljne ekonomske i socijalne tendencije su slične
- Povezanost naseljenih mesta sa sedištem opština/grada je povoljna, kao i međusobna povezanost svih naselja u okrugu
- U odnosu na etnički sastav stanovništva, Romi spadaju u najosetljiviju društvenu grupu, ali je u celini njihov položaj nešto povoljniji nego u ostalim regijama/okruzima i mestima
- U strukturi domaćinstava dominiraju jednočlana i dvočlana staračka domaćinstva (blizu 50% ukupnog broja)
- Prosečna starost stanovništva je blizu 42 godine (41,69)
- Konstantan je pad nataliteta, a broj umrlih je dvostruko veći od broja rođenih, što prouzrokuje konstantno opadajuću i negativnu stopu prirodnog priraštaja (koja je skoro dvostruko veća od stope na republičkom i pokrajinskom nivou)
- U opštinskim upravama ne postoji Odeljenje za socijalnu zaštitu, i samo u Gradskoj upravi Sombor u okviru Odeljenja za društvene delatnosti postojao je jedan saradnik za socijalnu zaštitu, ali novom sistematizacijom ta pozicija više ne postoji kao zasebna

PREPORUKA: Da se u opštinskim upravama Apatin, Kula i Odžaci i Sombor zaposli po 1 osoba zadužena za socijalnu zaštitu

Odluke o socijalnoj zaštiti postoje u svim lokalnim samoupravama, a različit je nivo obuhvata usluga koje se sprovode (u Kuli – odluka iz 1992. godine, u Apatinu – vrlo aktuelna usaglašena sa strategijom, u Somboru – odluka iz 2005. godine, u Odžacima – doneta nova 2008. godine)

Procedure transparentnog naručivanja usluga su u fazi „testiranja“ i potrebno je raditi na razvoju i unapređivanju

PREPORUKA: Više uputiti donosiocima odluka u proces transparentnog naručivanja usluga

PREPORUKA: Reformisati način finansiranja NVO i udruženja i uspostaviti praksu finansiranja programa i projekata preko javnog poziva, a napustiti praksu „dotacija“ organizacijama.

Izdvajanja za socijalnu zaštitu iz lokalnih budžeta se kreću od 3-6% (otvoreno je pitanje metodologije obračuna izdvajanja za socijalnu zaštitu), pri čemu bi trebalo jedinstveno posmatrati sredstva namenjena socijalnim davanjima i uslugama kako se u okviru budžeta

za „socijalu“ ne bi nalazile mnoge druge mere koje direktno ne spadaju u tu kategoriju (stipendije za dobre studente, npr...).

PREPORUKA: Planirati, trošiti i pratiti sredstva za socijalnu zaštitu na jedinstvenim principima a po kategorijama koje bi mogle bolje poslužiti za analitičko praćenje.

NVO i udruženja su neujednačeno prisutni kao pružaoci usluga na lokalnom nivou, a najprepoznatije su organizacije za podršku mentalno nedovoljno razvijenim osobama i usluge namenjene osobama sa invaliditetom.

Uloga lokalnih medija u podršci sprovođenju mera socijalne zaštite je aktivna i podržavajuća, ali dešava se sporadično, ad hoc, odnosno od slučaja do slučaja.

PREPORUKA: Više korišćenje medija od strane socijalnih aktera za promociju reformskih zahvata, obaveštavanje o uslugama i senzibilisanje javnosti za potrebe osetljivih društvenih grupa.

Poglavlje 4.

STRATEŠKI CILJEVI

Opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor saglasili su se da zajedno rade na ostvarenju sledećih strateških ciljeva u oblasti socijalne zaštite:

Jedinstveno razvijanje sistema socijalne zaštite u Zapadno- Bačkom okrugu u oblastima novih usluga za najzastupljenije i najosetljivije društvene grupe, a na principima veće efikasnosti i racionalnosti u korišćenju postojećih resursa

Unapredjenje saradnje svih lokalnih institucija važnih za sistem socijalne zaštite iz opština Apatin, Kula, Odžaci i grada Sombora i kreiranje povoljnog ambijenta za povećanje kvaliteta, dostupnosti i broja usluga koje se ravnopravno pružaju stanovnicima Zapadno-Bačkog okruga

Poglavlje 5 .

PRIORITETNE CILJNE GRUPE SOCIJALNE ZAŠTITE U ZAPADNO-BAČKOM OKRUGU

Na bazi analize stanja i potreba, a prema kriterijumima: brojnosti, stepena ugroženosti, vidljivosti problema, stepena razvijenosti usluga socijalne zaštite i realno postojećih resursa potrebnih da se unapredjuje status društvene grupe, ustanovljene su sledeće prioritetne ciljne grupe:

Korisničke ciljne grupe:

1.Stara lica

2.Porodica

3.Osobe sa invaliditetom

4.Mladi

Pored korisničkih grupa kao primarnih, ova Startegija prepoznaje kao važne lokalne i druge aktere kao nosioce implementacije medjuopštinske strategije:

1. Nosioци lokalne vlasti, politički akteri-donosioци odluka; Implementacija Medjuopštinske strategije direktno zavisi od razumevanja i podrške koju će pružati lokalni akteri i od njihove spremnosti da razvoj socijalne zaštite posmatraju i iz perspektive regiona i sa aspekta efikasnosti i racionalnosti.

2. Ustanove i institucije socijalne zaštite profesionalci u institucijama zdravstva, obrazovanja, pravosudja; Od posebne je važnosti da predstavnici stručnih institucija budu inicijatori, predlagači adekvatnih mera, aktivnosti i usluga koje će se sprovoditi regionalno i da u svom svakodnevnom radu princip dostupnosti usluge posmatraju i kroz prizmu regionalnih mogućnosti/rešenja.

3. Nevladine organizacije i korisnička udruženja kao pružaoci usluga; Obzirom da su prepoznate kao ravnopravni pružaoci usluga socijalne zaštite u loklanim zajednicama, potrebno je jačati njihove kapacitete za profesionalizam u pružanju usluga i izgradnju partnerstava na regionlanom nivou.

4. Lokalni i regionalni mediji predstavljaju važnog aktera razvoja socijalne zaštite sa aspekta svoje dvostruke uloge- kao institucije koja utiče na kreiranje javnog mnjenja i pomaže da se menjaju stavovi i ponašanja javnosti , odnosno da se javnost učini osetljivijom na potrebe ranjivih društvenih grupa.

5. Šira javnost-gradjani predstavljaju ciljnu grupu startegije u delu potrebe da se oni informišu, uključe u rešavanje socijalnih problema i potreba gradjana u svojim zajednicama, da svojim stavovima i predlozima utiču na kreatore lokalnih politika u oblasti socijalne zaštite.

6. Pokrajinske institucije (Pokrajinski Sekretarijat za socijalnu politiku i demografiju, Pokrajinski Zavod za socijalnu zaštitu, Zapadnobački okrug) , Ministarstvo rada i socijalne politike i donatorski programi i razvojni projekti su važna ciljna grupa Strategije sa kojima treba iskomunicirati regionalne prioritete i uspostaviti partnerstvo za njihovu implementaciju.

5.1. STARA LICA

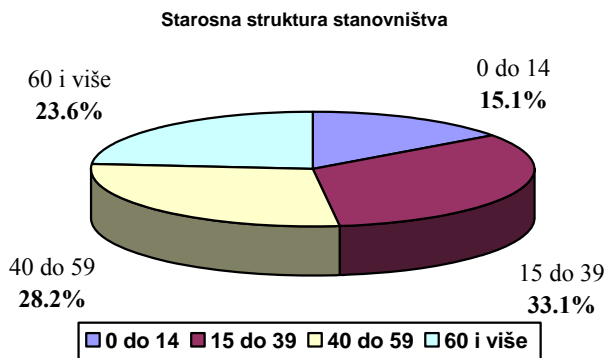
1. Analiza stanja ciljne grupe

Republika Srbija spada u 10 najstarijih zemalja na svetu, jer ima 16% od ukupne populacije starije od 65 godina. Ovome su doprineli pad nataliteta, velike migracije mladih iz sela u grad, kao i migracija stanovništva izazvana proteklim ratnim dejstvima.

U odnosu na celu Republiku, opštine Zapadno Bačkog Okruga ističu se takođe velikim brojem stare populacije. Uzroci tome su isti kao i na nivou cele Republike.

Na teritoriji Okruga živi 74.627 domaćinstava, od čega je 15.433 samačkih i 19.361 dvočlanih. Prosečan broj članova domaćinstva u okrugu je 2,86.

Struktura stanovništva Zapadno Bačkog Okruga prema starosnoj dobi pokazuje da čak 23.6% stanovništva (50.427) čine stariji od 60 godina, a da 33,1% stanovništva je starosti od 40-59 godina (60.449). Stanovništvo starosti od 15-39 godina čini 33,1 % (70.754), a najmlađi stanovnici naše opštine do 14 godina starosti čine 15,1% od ukupnog stanovništva (32.381). Prosečna starost stanovništva je na nivou okruga 41,69 godina.

Stanovništvo starije od 60 godina po opštinama Zapadno Bačkog Okruga

Teritorija	Ukupan broj stanovnika	Broj lica starijih od 60 godina	% udeo
Opština Apatin	32.813	7.732	23.6
Opština Kula	48.353	10.648	22.0
Opština Odžaci	35.582	8.495	23.9
Grad Sombor	97.263	22.692	23.3
Zapadno Bački okrug	214.011	50.427	23.6

Konstantan je pad nataliteta, a broj umrlih je dvostruko veći od broja rođenih, što prouzrokuje konstantno opadajuću i negativnu stopu prirodnog priraštaja (koja je skoro dvostruko veća od stope na republičkom i pokrajinskom nivou).

Permanentno starenje stanovništva uzrokuje povećanje niza problema vezanih za ovu populaciju:

povećan broj staračkih domaćinstava,
povećane zdravstvene potrebe,
povećane socijalne potrebe,
povećana osetljivost na siromaštvo,
smanjena mogućnost starih da sami brinu o sebi
usluge i servisi otvorenih oblika zaštite nisu dovoljno razvijeni, ni adekvatno raspoređeni.

Sve ovo govori o potrebi sveobuhvatne i dobro organizovane brige o starim licima u Zapadno Bačkom Okrugu.

Populacija starih lica je posebno osetljiva na problem siromaštva. Prema podacima Zajednice PIO za Zapadno Bački Okrug, prosečna penzija za januar 2008. godine iznosila je 16.955,85 dinara (starosne, invalidske i porodične), pri čemu:

- do 18.000,00 dinara ima 63,07% penzionera,
- do 10.000,00 dinara 16,48%,
- ispod granice siromaštva, koja je za 2007. godinu iznosila 8.883,00 dinara ima nešto više od 6,46% penzionera.

Prema podacima Centara za socijalni rad sa teritorije ZBO, 3.396 ostarelih lica koristilo je neko pravo, iz usluga i mera socijalne zaštite koje se sprovode u ovim ustanovama.

Resursi sa kojima raspolaže Zapadno Bački Okrug, a koji se bave problemima starih lica, uglavnom se svode na institucionalne i to:

Četri Centra za socijalni rad,
Gerontološki centar Sombor,
Dom za stare i penzionere Kula,
Dom za stare i penzionere Apatin,
Zdravstveni centri i domovi zdravlja,
Udruženja penzionera,
Udruženja invalida rada,
Lokalne organizacije Crvenog krsta.

Od svih nabrojanih resursa, za populaciju starog stanovništva najviše se ulaže u institucionalno zbrinjavanje starih, tj. smeštaj u ustanovu socijane zaštite tipa gerontoloških centara i domova za stare.

U svim opštinama, osim u Odžacima, postoje ovakve ustanove i to: Gerontološki centar Sombor sa kapacitetom 310 korisnika, Dom za stare i penzionere u Apatinu kapaciteta 180 korisnika i Dom za stare i penzionere u Kuli kapaciteta 115 korisnika. Ukupan kapacitet ovih ustanova je 605 korisnika.

Istovremeno, ukupan broj starih lica iz opština Apatin, Kula, Odžaci i grada Sombora na smeštaju u institucijama iznosi 442, od čega je čak 88% smešteno u ustanove u Zapadno Bačkom Okrugu, a 54, ili 12% lica je na smeštaju izvan Okruga, pre svega što je kod većine njih primarno duševno oboljenje i mentalna retardacija, pa su smešteni u ustanove koje su kategorisane za tu kategoriju korisnika.

Prikaz broja korisnika sa područja okruga koji su smešteni u ustanove u/van okruga

Institucija	Smeštajni kapacitet	Ukupno smeštenih korisnika	Broj smeštenih korisnika iz opštine/grada			
			Sombor	Kula	Apatin	Odžaci
Gerontološki centar Sombor	310	208	170	6	4	28
Dom za stare i penzionere Kula	115	75	1	70	-	4
Dom za stare i penzionere Apatin	180	105	10	2	90	3
Van okruga	...	54	13	21	10	10
UKUPNO:	605	442	194	99	104	45

Pored institucionalnog zbrinjavanja starih lica, na području okruga manje je razvijen oblik porodičnog smeštaja starih lica, koji se realizuje preko opštinskih Centara za socijalni rad. Konkretno, samo jedno staro lice je smešteno u hraniteljsku porodicu.

Usluga pomoć i nega u kući je razvijena u svim opštinama/gradu Zapadno Bačkog okruga.

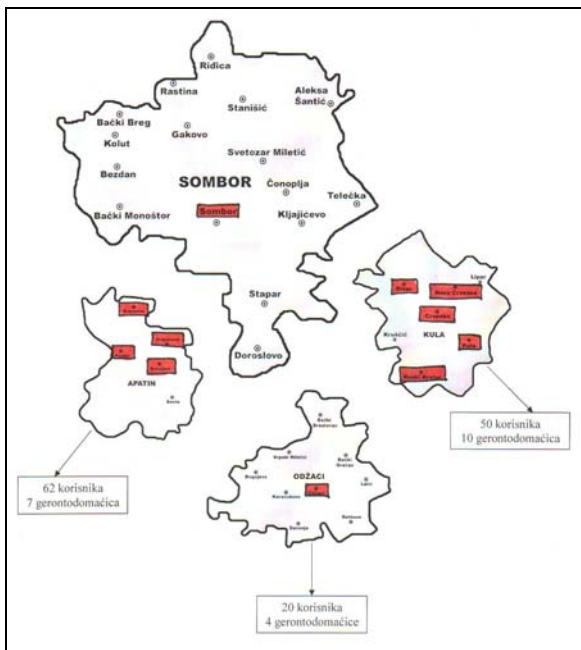
Prikaz razvijenosti usluge pomoć u kući na teritoriji Zapadno Bačkog Okruga

	Grad/opština			
	Sombor	Kula	Apatin	Odžaci
Obuhvaćena	Sombor	Kula, Crvenka,	Apatin, Prigrevica	Odžaci

naselja		Sivac, R.Krstur, Nova Crvenka	Kupusina Svilojevo	
Neobuhvaćena naselja	15 naselja ¹	Lipar, Kruščić	Sonta	8 sela
Broj korisnika	za pacijente kojima je određeno kućno lečenje 6	50	62	20
Pružalac usluge	1. Kućna nega pri Kardiovaskularnom dispanzeru Doma zdravlja u Somboru 2. Gerontološki centar u Somboru	Dom za stare i penzionere Kula	Centar za socijalni rad Apatin	Crveni krst Odžaci
Broj gerontodomaćica	1-2 2	10	7	4
Ostali kadar	Aktivisti Crvenog krsta Sombor	10 dodatno ekukovanih gerontodomaćica	2 med.sestre, 1 fizioterapeut, 2 person.asist. 1 vozač	-

Prikaz teritorijalne pokrivenosti uslugom Pomoć u kući

¹ Podatak se odnosi na period prve polovine 2009 godine, a u međuvremenu je kroz projekat javnih radova usluga proširena i na seoske mesne zajednice

Najveći obuhvat, odnosno teritorijalnu pokrivenost uslugom kućne nege i pomoći u kući imaju opštine Kula i Apatin, dok je usluga u Somboru i Odžacima usmerena ka stanovnicima sedišta opštine/grada i ne pruža se korisnicima naseljenih mesta. Postoji podatak da pomoć u kući u Somboru obavljaju i aktivisti Crvenog krsta, ali tačan broj korisnika nije dostupan jer isti rade volonterski.

U Somboru postoji i Klub za stara lica pri Gerontološkom centru. Usluge kluba koristi 30-40 korisnika. Ista ustanova pruža i uslugu „Hrana na točkovima“ za 17 korisnika, kao i uslugu pranja veša prema potrebi korisnika.

Nepostojanjem vaninstitucionalnih usluga socijalne zaštite, veliki broj lica starijih od 60 godina ostaje nezbrinut. Stari su najsiromašniji sloj sa najtežim zdravstvenim stanjem, te su potrebe starih lica veoma naglašene, ali nisu zadovoljene – što negativno utiče na kvalitet njihovog života.

2. Zaključci i preporuke za ciljnu grupu starih lica

Stanovništvo Zapadno Bačkog okruga je u izraženom trendu starenja.

Velik broj starih lica se nalazi na smeštaju u rezidencijalnim ustanovama socijalne zaštite, dok ne postoji razvijen sistem hraniteljstva za stare osobe kao adekvatnije usluge.

Kvalitet života ostarelih lica je sveden, uglavnom, na egzistencijalni minimum.

Kvalitet življenja u starosti znatno umanjuju zdravstveni problemi i njihovo neadekvatno otklanjanje.

Usluge i servisi otvorenih oblika zaštite nisu dovoljno razvijeni, niti adekvatno raspoređeni (uglavnom se forsiraju gradska sedišta, a sela su zanemarena).

Društvena integracija ove kategorije treba da bude adekvatnije podržana od strane lokalne samouprave i drugih aktera

Preporuke – oblasti za unapređenje brige o starima na regionalnom nivou:

- Potrebno je organizovati uslugu Prihvatišta za stara lica na nivou okruga. Kapaciteti u postojećim rezidencijalnim ustanovama nisu popunjeni, te je moguće postojeće objekte u nekoj od najpodesnijih rezidencijalnih ustanova u okrugu prilagoditi za prihvatilište i kratkotrajno, urgentno zbrinjavanje.
- Prostorije opštinskih udruženja penzionera, kako u sedištu opštine/grada, tako i u mesnim zajednicama, su resurs koji je moguće pretvoriti u Klub za stare i penzionere, ili u njima pružati usluge dnevnog boravka. Ovakve usluge moraju da obezbede i elemente zdravstvene zaštite i socijalnu sigurnost.
- Jačati mrežu Klubova za stare obezbeđujući različite usluge koje im se u njima pružaju. Istovremeno, važno je jačati povratnu vezu starih lica kao korisnika usluga socijalne zaštite sa lokalnom zajednicom. Stariji građani predstavljaju dragocen društveni resurs sa znanjima, iskustvom i vremenom kojim raspolažu. Potrebno je iskoristiti te resurse i učiniti senior građane korisnim za zajednicu, istovremeno smanjujući njihovu usamljenost i jačajući njihovo samopoštovanje, osećaj korisnosti i doprinosa. Primeri mogućih aktivnosti su: druženje sa mladima i decom, pružanje raznorodnih obuka za decu, volontiranje baka i deka u vrtiću, gostovanje u nastavi u školama i slično.
- Razmotriti mogućnosti hraniteljstva za stara lica; hraniteljstvo za odrasla i stara lica nije adekvatno prisutno kao usluga u zajednici, a predstavlja mnogo kvalitetniji vid podrške od smeštaja u rezidencijalnu ustanovu. Ova usluga je posebno primerena za manje sredine i seoske zajednice gde su komšijski i prijateljski odnosi bolje očuvani, te se procenjuje da je moguće regrutovati hraniteljske porodice.
- U oblasti finansiranja postojećih i novih usluga socijalne zaštite za stara lica, potrebno je doslednije uvoditi praksu participacije korisnika u finansiranju usluge, sa težnjom da se uspostavi tržište socijalnih usluga.
- U situacijama kad različiti pružaoci pružaju istu uslugu starim licima (primeri dve nevladine organizacije koje implementiraju dva projekta sa istim i sličnim ciljem), potrebno je izgradjivati praksu zajedničkog rada, objediniti resurse i pružiti što kvalitetniju uslugu za korisnike.

- Neophodno je umrežiti sve ključne institucije (Centre za socijalni rad, Domove zdravlja, NVO pružaoce usluga, Udruženja penzionera...) definisanjem Protokola o saradnji/postupanju, oslanjajući se na Zakon o socijalnoj zaštiti, opštinske/gradske odluke i pravce definisane ovom Strategijom. Lideri u ovom procesu mogli bi da budu direktori centara za socijalni rad preko kojih bi mogao da se pokrene projekat regionalne saradnje i objedinjenih usluga i time postigne bolja koordinaciju, efektivnost i efikasnost usluga.
- Lokalne zajednice bi trebalo da posvete više pažnje kontinuiranom ispitivanju-praćenju potreba korisničke grupe starih i bolje se organizovati u pogledu njihovog zadovoljavanja. Sistem odgovornosti treba ojačati, osloniti se na dobre tradicionalne metode kako bi se bez velikih ulaganja postigli značajni efekti u brizi o starim licima.
- Oblast socijalnih usluga za stara lica u velikoj meri može da bude unapredjena kroz volonterski angažman zajednice. Korisno bi bilo povezivanje sa organizacijama –udruženjima mladih kao i sa obrazovnim institucijama koje predstavljaju značajan resurs za volonterski rad.

3. Specifičan Cilj Medjuopštinske strategije socijalne zaštite STARIH

Na temelju dobrih iskustava i praksi u oblasti brige o starima koje su uspostavljene u opštinama Apatin, Kula, Odžaci i gradu Somboru, a kroz razmenu informacija, koordinaciju, saradnju i zajedničko planiranje unaprediti celoviti kvalitet usluga, povećati dostupnost usluga stanovništvu iz seoskih sredina i razviti koncept usluge prihvatilišta za stare na regionlanom nivou.

4. Specifični zadaci Medjuopštinske strategije socijalne zaštite STARIH

1. Do kraja 2011 godine formirati Prihvatilišta za stara lica, kapaciteta 6 mesta na nivou Zapadnobačkog okruga, a pri jednoj od 3 postojeće Ustanove za smeštaj starih lica .

2. Opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Sombor organizovaće svoje resurse u pravcu daljeg razvoja usluga klubova i dnevnih boravaka za stare, pomoć u kući za svoje građane tako da je zajednički prioritet dostupnost usluga i njihovo postepeno uvođenje u seoske sredine. U vezi sa tim tokom 2010 godine uspostaviće se medjuopštinski mehanizam za redovnu komunikaciju, razmenu iskustava i saradnju opština/grada Sombora (redovni godišnji sastanci aktera iz oblasti rada sa starima) i definisati konkretan plan saradnje u narednim godinama.

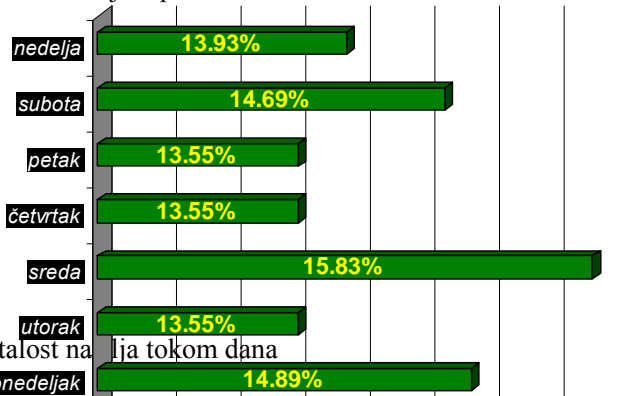
3. Opštine Apatin, Kula, Odžaci i grad Somboru napraviće do kraja 2010 godine zajednički Plan organizovanja, osposobljavanja i delovanja volonterskih službi koje će biti u funkciji povećanja kvaliteta i obima usluga koje se pružaju starim licima, a tokom 2011 zajednički identifikovati eksterne i interne izvore sredstava za realizaciji Plana.

5.2. PORODICA

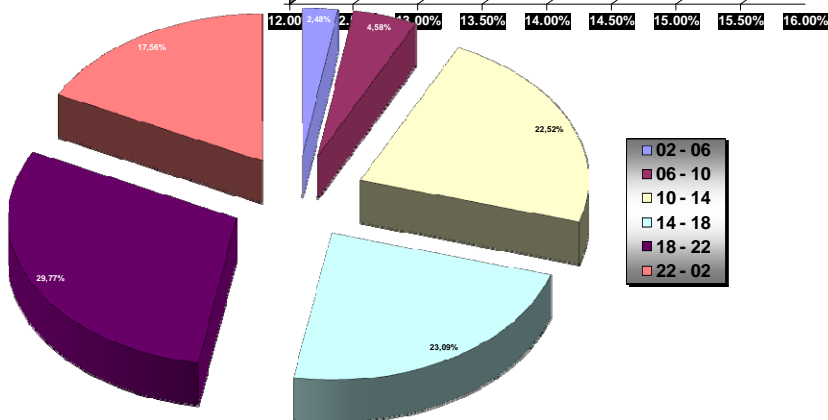
1. Analiza stanja

Predmet ove startegije je specifična podgrupa porodica sa problemima nasilja. Na osnovu nacionalne strategije za poboljšanje položaja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti, Nacionalne strategije za stare, Pokrajinske strategije za zaštitu od nasilje u porodici i drugih oblika rodno zasnovanog nasilja, Opšteg protokola o zlostavljanju i zanemarivanju dece, uradjena je analiza porodica u kojima se događalo nasilje. Podaci se zasnivaju na evidencijama centara za socijalni rad u Apatinu, Kuli, Odžacima i Somboru, kao i Policijske uprave Sombor (njenih organizacionih jedinica u Zapadnobačkom okrugu).

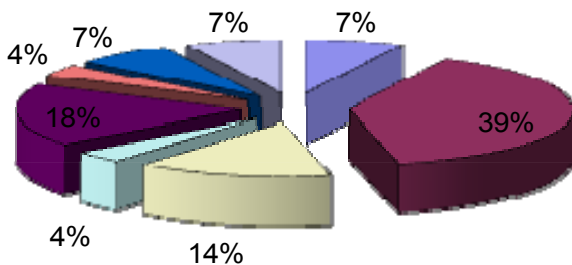
Grafikon 1. Učestalost nasilja u porodici tokom sedmice

Grafikon 2. Učestalost nasilja tokom dana

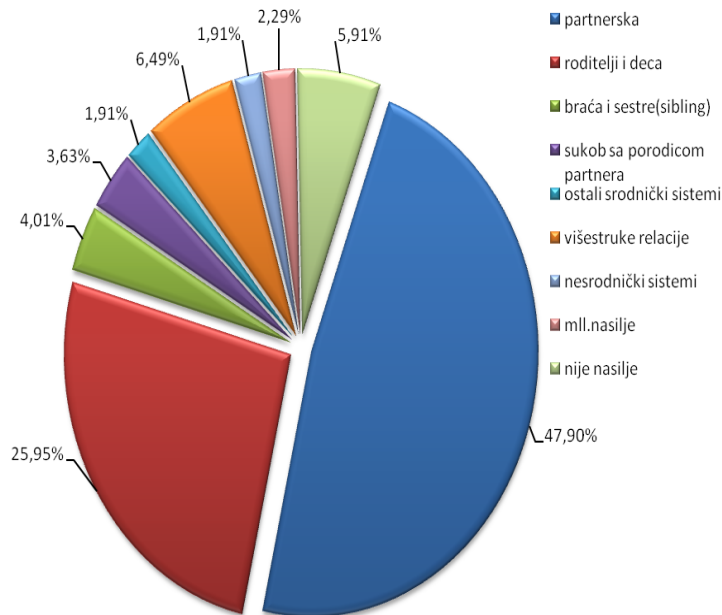
Grafikon 3. Uzroci intervencije mobilnih timova

Grafikon 4. Preduzete stručne mere

Relације породичног насиља

Definisanje problema i dijagnoza stanja:

Žrtve nasilja su u 85 % slučajeva žene, i to 90% žene sa decom što proširuje krug žrtava nasilja i izloženosti nasilju. Prema do sada sprovedenim anketama svaka treća žena i svako šesto dete doživeli su fizičko, praćeno i psihičim nasiljem. Svima je jasno da se radi o tavnim brojkama, te da je broj osoba koje doživljavaju nasilje neuporedivo veći. Analiza stanja koja je obavljena zasnovana je na nultoj toleranciji na nasilje i stoga se smatra da zajednica mora adekvatno da odgovori na svaki oblik, vid nasilja u porodici bez obzira na socijalni status, tradiciju, kulturu, verska opredeljenja. Najčešće žrtve nasilja u porodici su žene, deca i stari

2. Zaključci i preporuke za lokalne aktere:

Lokalnim samoupravama

- Obezbeđenje sredstava za zbrinjavanje žena i dece žrtava nasilja u sigurnoj kući
- Obezbeđenje sredstava za privremenu novčanu pomoć ženama i deci žrtvama nasilja u porodici

Obezbeđenje besplatne pravne pomoći ženama i deci žrtvama nasilja u porodici

Institucijama i ustanovama u zajednici/regionu

- Potpisivanje protokola o saradnju u slučajevima nasilja u porodici

- Osnivanje Regionalnog interventnog centra

Centrima za socijalni rad

- Obezbeđenje kontinuirane edukacije za stručnjakinje/stručnjake angažovane na zaštiti žrtava nasilja u porodici
- Standardizacija rada sa žrtvama nasilja u porodici
- Izrada instrumentarija za pravno savetovanje, zaštitu i zastupanje pred organima lokalne i državne uprave, pravosudnim organima

3. Specifični cilj Medjuopštinske stragije u oblasti zaštite od porodičnog nasilja

Uspostaviti jedinstven, profesionalan i održiv regionalni sistem zaštite od porodičnog nasilja za opštine Apatin, Kulu, Odžake i grad Sombor kroz kreiranje adekvatnog pravnog osnova, definisanje mehanizama saradnje, standardizaciju rada sa žrtvama nasilja u porodici i osnivanje Regionalnog interventnog centra.

4. Specifični zadaci

1. Izrada Protokola u opštinama i gradu Somboru do kraja januara 2011. godine, a potpisivanje protokola do kraj februara 2011. godine

2. Izrada pravnog instrumentarija 2011. godine i usvajanje i implementacija pravnog instrumentarija u lokalnim zajednicama do kraja 2011. godina

3. Prilagoditi postojeće odluke o socijalnoj zaštiti putem usvajanja izmena i dopuna u skupštinama opština i skupštini grada Sombora do kraja 2011. godine

4. Donošenje odluke o osnivanju Regionalnog interventnog centra i izrada akata, dokumenata i programa rada Regionalnog interventnog centra do kraja 2011.

5. Izrada standarda rada sa žrtvama nasilja u porodici do kraja septembra 2011. godine

6. Usvajanje standarda i početak njihove implementacije do kraja 2011. godine

Prilog 1: Nacrt protokola o saradnji; Prilog 2: Preporučene procedure za postupanje

5.3A MLADI

ANALIZA TRENUTNOG STANJA

U Republici Srbiji ima oko milion i po mladih starosne dobi od 15-30 godina prema popisu iz 2002.godine, što u odnosu na ukupan broj stanovnika čini 20%.

Mladost kao životno razdoblje različito je određeno i definisano od strane svetskih, evropskih, nacionalnih institucija i organizacija. Kad se govori o mladima u Evropi, uglavnom se misli na uzrast između 15 i 24 godine.

Ovom strategijom izdvojili smo mlade kao posebnu ciljnu grupu uzrasta od 15-29 godina starosti jer smo ocenili da je to populacija koja ima najviše potencijala i kojoj je neophodna podrška i pomoć u procesu odrastanja, obrazovanja, zapošljavanja, uključivanja u život zajednice, odnosno sticanja društvene nezavisnosti kako bi se obezbedila kvalitetnija budućnost našeg okruga, njenog daljeg ekonomskog razvoja.

Mladi kojima se bavi ova strategija su svi mladi ljudi u navedenom uzrastu, a žive na teritoriji Zapadno-Bačkog okruga, različitog su socijalnog i društvenog statusa, različitog nacionalnog, polnog, političkog, verskog, seksualnog opredelenja. Oni se ovde posmatraju kao fizička lica /aktivni i pasivni pojedinci/, osobe koje su udružene u formalnu ili neformalnu grupu, porodicu omladinsku organizaciju, udruženje građana, klub.

Prema popisu iz 2002. godine U Zapadno-Bačkom okrugu živi 43 009 mladih ove starosne dobi i to u gradu Somboru 19.258, opštini Kula 10.029, opštini Odžaci 7118 i opštini Apatin 6604.

U strukturi stanovništva oni učestvuju sa 20,09 %. S obzirom na probleme i ustanovljene rizike kojima je izložena ova populacija oni se mogu razvrstati u 3 podgrupe i to od 15-19. godina kojih u okrugu ima 14.491, od 20-24. godine kojih ima 14.776 i od 25-29. godina kojih ima 13.742.

Sve lokalne samouprave u Zapadno-Bačkom okrugu su u svojim strateškim dokumentima kao posebnu ciljnu grupu izdvojili mlade. U svim strateškim dokumentima ova ciljna grupa je definisana i izdvojena kao posebno ranjiva ciljna grupa / Gradu Somboru deca i omladina, Opštini Kula i deca i mladi sa poremećajem u društvenom ponašanju, Opštini Odžaci porodica, deca i omladina i Opštini Apatin deca i mladi/.

Sačinjavajući analizu stanja mladih u našem okrugu oslanjali smo se pre svega na podatke prikupljene u konsultativnim procesima, od Centara za socijalni rad okruga, iz Strategija socijalne zaštite lokalnih samouprava, neke podatke i konstatacije iz Nacionalne strategije o mladima, Strategije za smanjenje siromaštva, zapošljavanja, podatke Nacionalne službe za zapošljavanje „Bolje zdravlje za III milenijum“ Razvoj politike i strategije stručnog obrazovanja u Srbiji, Istraživanja o mladima „Korišćenje slobodnog vremena mladih u APV“ koje je sproveo Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu, podatke i pozitivna iskustva NVO koje tretiraju teme i pitanja koja se odnose na mlade i o mladima.

Prema evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje u Zapadno-Bačkom okrugu trenutno ima 21.472 nezaposlena lica od 15-65 godina starosti, 2% manje nego u 2009. godini, od čega mladih od 15-29 2.300. U strukturi zaposlenih na nivou okruga mladi učestvuju sa 40% /ima ih 5300/. Kroz program „Prva šansa“ zaposleno je 580 mladih u svojstvu pripravnika i volontera sa naknadom. Posredstvom organizovanih „Sajmova zapošljavanja“ /4 u aprilu i maju mesecu/ zaposleno je 180 mladih, uglavnom u privatnom sektoru.

Nema značajnih rezultata kad je u pitanju integracija mladih nezaposlenih ljudi bez zvanja i kvalifikacija sa I i II stepenom stručne spreme, invalidnih lica, povratnika iz postupka readmisije, mladih izbeglih i interno raseljenih lica, Roma.

Generalno gledano mladi siromaštvo shvataju kao nedostatak, pre svega materijalnih sredstava za zadovoljenje različitih potreba. Međutim istraživanja su pokazala da siromaštvo može biti nedostatak obrazovanja, kulture, ličnih ljudskih kvaliteta, nemogućnost informisanja, nedovoljna pažnja i ljubav roditelja i dr.

Primarna karakteristika siromaštva je njena multidimenzionalnost koja ukazuje da ono ostvarujući negativan uticaj na jednu dimenziju ljudskih prava /npr. ekonomski status-aspekt/ istovremeno utiče i na sva druga prava. Pored toga stepen siromaštva određuje se s obzirom na prioritet /primarnost/ potrebe koja se ne može zadovoljiti. Zapravo što je nezadovoljena potreba primarnija to je siromaštvo izražajnije.

Mladi su u konsultativnim procesima isticali potrebu da se različiti oblici ispoljenog siromaštva u oblasti obrazovanja mogu ublažiti kroz obezbeđivanje različitih povlastica za učenike i studente lošeg materijalnog stanja kao što je dodela stipendija koje bi mogle ublažiti naročito „skupo „ školovanje. Dalje da naročito u osnovnim školama nedostaje rada sa „ posebnim „ grupama /Romima/ te da se niko ne bavi sa psiho-socijalnim činiocima koji bi podsticali i razvijali motivaciju za učenjem kod učenika.

Mladi smatraju da se neki oblici siromaštva ispoljavaju i u zdravstvu: nedostaje besplatan paket osnovne zdravstvene zaštite i besplatni lekovi , koji će biti dostupni svim korisnicima.

Mladi su istakli potrebu formiranja savetovaništa za mlade u gradu Somboru i svim opštinama okruga, i veću posvećenost prevenciji i promociji zdravlja.

Prema podacima Centara za socijalni rad veoma mali broj porodica u kojima žive mladi ostvarilo je pravo na materijalno obezbeđenje. Uglavnom se radi o najsiromašnijim porodicama čiji je bar jedan član radno nesposoban. Mnoge porodice u kojima žive mladi i koje se nalaze u stanju socijalne potrebe ili na granici siromaštva nisu obuhvaćene sistemom socijalne zaštite, već im se povremeno pomaže kroz jednokratne pomoći što ne može popraviti niti ublažiti njihov nezavidan materijalni položaj.

Evidentno da nedostaju Programi zapošljavanja i radnog angažovanja radno sposobnih korisnika materijalnog obezbeđenja.

Nakon završetka osnovne škole 10% mladih nije upisalo srednju školu. Nezanemarljiv je i broj mladih starosne dobi od 18-24 godine koji su prekinuli školovanje i kod kojih postoji visok rizik od siromaštva, jer ne mogu konkurisati na tržištu rada, odnosno koji spadaju u populaciju koja ne ostvaruje ili teško ostvaruje tranziciju od škole ka trajnom zaposlenju.

Podaci dobijeni od Centara za socijalni rad ukazuju da treba razviti usluge socijalne zaštite u okrugu koje će omogućiti mladima bez roditeljskog staranja koji napuštaju ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice da se osposobe za samostalan život i integrišu u svoje lokalne zajednice.

Naime na nivou okruga svake godine od 10 do 12 -oro mladih / od ukupno cca 197-oro/ napušta ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice, nakon završenog obrazovnog ciklusa, a koji nemaju primarne porodice koje bi ih prihvatile. To su mladi koji su izloženi svim rizicima ulice koji prete da se poništi sav trud uložen u njihov razvojni proces i kaoji obezvređuju sredstva koja je država uložila za njihovo zbrinjavanje i školovanje,

Opšta je konstatacija da će sistem socijalne zaštite dobro funkcionisati, razvijati se i biti unapređen samo ukoliko u njemu puno učešće uzmu drugi sistemi / zdravstvo, školstvo, pravosuđe /. Zajedno sa tim sistemima treba planirati socijalnu politiku, odnosno potpisati vrlo precizne protokole o saradnji. Takođe unutar ustanova , institucija koji rešavaju probleme mladih treba da dođe do promena u smislu zamene autoritarnih modela i metoda rada koji se neće bazirati na kritici već usmerenju mlade populacije, odnosno koji će biti otvoreni za iskustva koja više odgovaraju njima i njihovim razvojnim potrebama i koji će motivisati mlade kako bi participirali u rešavanju svojih problema.

Neophodno je da lokalne samouprave politiku „gašenja požara“ zamene politikom koja će projektujući sredstva u svojim Budžetima omogućiti razvoj novih nedostajućih usluga i unapređenje postojećih, njihovu održivost, odnosno ta sredstva kanalisati tako da su ona dostupna za sve aktere koji ispunjavaju standarde da pružaju utvrđene usluge. Takođe određena sredstva socijalne zaštite treba staviti u službu zapošljavanja mladih i stvaranju uslova za podizanje njihovog potencijala za buduću egzistenciju.

Na osnovu prikupljenih podataka izvodi se opšti zaključak da strukturalno gledajući mladi siromašno i nekvalitetno provode svoje slobodno vreme. Podjednako slobodno vreme provode i srednjoškolci i studenati. Tipični načini provođenja slobodnog vremena su vršnjačka druženja, gledanje televizije i zabava uz kompjuter ili mobilni telefon, slušanje muzike, izlasci, najčešće u kaficima koji demonstriraju nezdrave stilove života / u kojima se konzumiraju cigarete, alkohol, neretko rastura droga.

Nameće se zaključak da se sistematizovano treba informisati i edukovati mlade, o faktorima i rizicima koji ugrožavaju njihovo reproduktivno zdravlje i kvalitet njihovog života, njihov psiho-fizički razvoj u smislu stvaranja zdrave i stabilne ličnosti.

Po mišljenju mladih neophodno je konstantno kontrolisati zabranu prodaje alkoholnih pića i cigareta maloletnim osobama, ograničiti noćne izlaske mololetnih lica bez roditeljske pratnje i sistemski i snažno voditi borba protiv narkomanije, kao najgore pošasti mlade generacije.

Evidentno je postojanje problema mladih u sferi njihovog društvenog, kulturnog i političkog života. Učešće mladih u javnom životu nije na potrebnom nivou jer ne participiraju u dovoljnoj meri u donošenju odluka koje određuju njihova prava, njihov položaj u zajednici i njihov status, bez obzira što su skoro u svim opštinama okruga formirani predstavnička tela kao što su Saveti socijalne zaštite u čijem radu učestvuju mladi, Saveti za mlade, Kancelarije za mlade.

Među mladima je prisutan visok stepen nesigurnosti za vlastitu budućnost i sopstveni život usled narastajuće pojave vršnjačkog, porodičnog i drugog nasilja. takođe oni nevide za sebe perspektivan život u bliskoj budućnosti.

Nesporno je da siromaštvo, nezaposlenost, disfunkcionalnost odnosa u porodici / nedostatak vremena roditelja za svoju decu, nekvalitetna komunikacija unutar porodice, nasilje u porodici, razvodi brakova, alkoholizam roditelja / uzrokovali u mnogome pojave asocijalnog ponaša mladih u porodici, školi i društvu.

Preporuke za unapređenje, očuvanje i poboljšanje kvaliteta života mladih su:

1. Izgradnja većeg stepena zaštite mladih od siromaštva,
2. Razvijanje i unapređenje sistema socijalne zaštite uvođenjem nedostajućih usluga za mlade i to pre svega za mlade bez roditeljskog staranja koji napuštaju ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice, nakon završenog obrazovnog ciklusa, uvođenjem novog instituta „Stanovanja uz podršku“ kako bi se isti osposobili za samostalan život i integrisali u zajednicu,
3. Promovisanje porodičnih vrednosti,
4. Popularisanje očuvanja reproduktivno zdravlja mladih,
5. Zalaganje za racionalne i održive usluge socijalne zaštite koje će se zasnivati na participaciji korisnika i njegovom najboljem interesu,
6. Podrška i pomoć mladima da se uključe u direktan dijalog sa predstavnicima vlasti radi unapređenja njihovog ukupnog položaja u zajednici.

7. . Jačati kapacitete profesionalnog i volonterskog rada,

Osnovni cilj strategije mladih je : Razviti i unaprediti zajednički sistem socijalne zaštite za mlade na nivou okruga kroz zajedničko planiranje, donošenje zajedničkih programa i sinhronizovanu koordinaciju i realizaciju dogovorenih akcija radi očuvanja i poboljšanja kvaliteta života mladih, povećanja njihovih potencijala i osamostaljivanja i produktivnog života u zajednici.

Zadaci koje treba realizovati su:

1. Unapređenje zaštite najsiromašnijih

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Do kraja juna 2011 godine doneti skupštinske odluke koje će kroz subvencije i olakšice motivisati poslodavce da u većem broju zapošljavaju mlade,
- Do kraja juna 2011 godine u sistem socijalne zaštite ugraditi /dopuniti postojeće odluke/ sistematizovanu materijalnu podršku za mlade čije su porodice siromašne ili se nalaze na granici siromaštva.

2. Međusektorsko usklađeno planiranje i realizacija usluga:

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Do kraja 2011. godine formirati regionalni tim profesionalaca i doneti Protokol o međusektorskoj saradnji,
- Uraditi kriterijume za procenu potreba grupa u riziku,
- Izraditi Programe za grupni rad sa adolescentima radi izgradnje individualnih veština kod mladih koji će im omogućiti prepoznavanje i korišćenje sopstvenih resursa, rušenje barijera koje sprečavaju njihov pravilan psiho- fizički razvoj, otkloniti ili ublažiti stanja naučene bespomoćnosti, niskog samopoštovanja, motivisati ih na promene neophodne za kvalitetan život.

3. Razvoj usluga koje podržavaju život u zajednici

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Do kraja 2011. godine unaprediti zaštitu mladih bez roditeljskog staranja, koji napuštaju ustanove socijalne zaštite i hraniteljske porodice nakon završenog školovanja, uvođenjem nove usluge socijalne zaštite „Stanovanja uz podršku“ u sistem socijalne zaštite,
- Dogradnja nove stambene jedinice u sklopu „ Socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima u Apatin, u za 12 korisnika Zapadno-Bačkog okruga.

4. Unapređenje reproduktivnog zdravlja:

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Do polovine 2012. godine unaprediti reproduktivno zdravlje mladih otvaranjem Savetovališta za mlade pri domovima zdravlja u svim lokalnim samoupravama okruga,
- Kontinuirano informisanje mladih o zdravlju sa akcentom na reproduktivno zdravlje i bolesti zavisnosti, putem predavanja, okruglih stolova, TV i radio emisija, interneta i štampe

5. Promocija porodičnih vrednosti i zdravih stilova života

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Formirati porodična savetovališta u lokalnim zajednicama / Apatin, Kula, Odžaci/ pri Centrima za socijalni rad kao dodatna pomoć i podrška porodici,
- Organizovanje škole roditeljstva svake kalendarske godine,

- Kontinuirano promovisanje porodičnih vrednosti putem TV i radio emisija, organizovanjem okruglih stolova i tribina, putem štampe i promotivni materijal.

6. Uvođenje sistema unapređenja kvaliteta usluga u socijalnoj i dečijoj zaštiti

Aktivnosti koje treba sprovesti:

- Formirati Regionalni tim za unapređenje kvaliteta usluga u socijalnoj i dečijoj zaštiti.
- Do kraja januara 2011. godine doneti programe za kontinuiranu edukaciju profesionalaca i kodeks prakse za profesionalce iz sistema socijalne i dečije zaštite.
- Propisati standarde postupanja u ostvarivanju prava i sprovođenju usluga.

5.3. OSOBE SA INVALIDITETOM

1. Analiza stanja

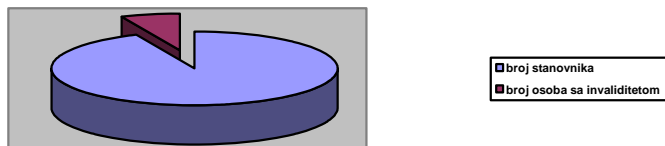
Osobe sa invaliditetom² (OSI) su izdvojene kao posebna ciljna grupa zbog kompleksnosti pristupa koji je neophodan za zadovoljenje njihovih potreba, malog broja otvorenih oblika socijalne zaštite, heterogenosti same ciljne grupe i njihove velike brojnosti.

Invaliditet se javlja u mnogo različitih pojava oblika, međutim za razvoj regionalnih usluga socijalne zaštite izdvajaju se sledeće podgrupe za koje je na nivou regije moguće ostvariti nove usluge : osobe sa intelektualnom ometenošću, osobe sa motoričkim smetnjama – telesni invaliditet, osobe sa smetnjama u senzornom razvoju – slepe i slabovide; gluve i nagluve osobe, osobe sa pervazivnim poremećajima razvoja

Tačna evidencija svih osoba sa smenjama u razvoju ili invaliditetom kao jedinstvena baza podataka na nivou ZBO još uvek nije formirana što otežava planiranje obima i vrste usluga koje su ovoj ciljnoj grupi potrebne.

Najpribližnije podatke o broju osoba sa invaliditetom imaju Centri za socijalni rad preko podataka o izvršenom razvrstavanju ili preko broja osoba koji ostvaruju prava iz socijalne zaštite. Prema statistici Svetske zdravstvene organizacije prosečan broj osoba sa invaliditetom u opštoj populaciji je 7-10% i ova pretpostavka važi za sve teritorije pa i za ZBO.

² Pod invaliditetom smatra se stanje nastalo usled oboljenja, profesionalne bolesti, ...koje je urođeno ili stečeno i ne može se otkloniti lečenjem ili rehabilitacijom. Hendikep ili invaliditet nisu termini istog značenja. Hendikep nije problem inividue koja ima invaliditet već predstavlja nedovoljnu pripremljenost društva da izađe u susret potrebama osoba sa invaliditetom, te je henikep društveni fenomen.

Grafikon 1 –Odnos broja stanovnika i broja OSI u Zapadno Bačkom okrugu ako se za odnos uzme 7% OSI u populaciji.

U Zapadno Bačkom okrugu ukupan broj stanovnika je 214.011 što znači da statistički gledano broj osoba koje imaju bilo kakav invaliditet je između 14980 i 21400 osobe. Za potrebe planiranja usluga kao nešto tačniji mogu se uzeti podaci centara za socijalni rad pomoću kojih se može izraziti odnos stanovnika i broja OSI numerički. Naravno ovakav način ima i taj nedostatak što jedan broj OSI nije evidentiran ni kroz razvrstavanje ni kroz korišćenje usluga, a u mnogome se i evidencije po različitim kriterijumima preklapaju.

Osobe sa invaliditetom su grupa koja je u najvećem broju trajno uključena u neke oblike socijalne zaštite ili koriste određene usluge podrške kako bi mogli samostalno DA žive ili uopšte egzistiraju u porodicama. S obzirom na njihovo stanje i odnos šire zajednice naročito poslodavaca najveći broj OSI ostaje nezaposleno a samim tim su u riziku da uđu u kategoriju siromašnih ili se u njoj već nalaze.

Osobe sa invaliditetom imaju potrebu za ostvarivanjem mnogih prava a najčešće :

- dodatka za tuđu negu i pomoć
- usluge pomoći u kući
- personalnu asistenciju
- imaju potrebu za dodatnom podrškom u zapošljavanju
- porodice su dodatno izložene naporima brinući se o osobama sa invaliditetom te je potrebna i podrška porodici
- imaju potrebu i za ravnomernom rasprostranjenošću specijalizovanih usluga

Ono što dodatno ugrožava stanje i mogućnosti ovih osoba je i činjenica da im je kretanje otežano ili ograničeno zbog njihovog stanja ili zbog barijera u okruženju, tako da se ne mogu potpuno integrisati niti pristupiti mnogim institucijama ili službama.

Evidentni su razlozi koji pokazuju da je neophodno napraviti sveobuhvatan sistem podrške koji bi bio integrisan na nivou celog okruga. Ovaj zadatak je moguće ostvariti jer na teritoriji ZBO već postoje resursi kako ljudski tako i materijalni koji rade na pružanju usluga osobama sa invaliditetom.

Resursi kojima raspolaže ZBO u oblasti socijalne zaštite OSI zastupljeni su i u NVO i u ustanovama, a to su: četiri Centra za socijalni rad, dva Dnevna centra pri Društvima za pomoć MNRO, jedan resursni centar za OSI, u dve Opštine organizovano osnovno obrazovanje po specijalnom programu, jedna specijalna srednja škola sa domom i dnevnom boravkom (Sombor), Jedna predškolska ustanova sa programom inkluzije

U svim Opštinama su zastupljena udruženja OSI (Društva MNRO , Društva CDP, Savezi slepih i slabovidnih, Savezi gluvih i nagluvih, Udruženja obolelih od MS, Udruženja obolelih od distrofije i paraplegije) koji okupljaju članove na povremenim radionicama, druženjima...

Osim ovih specijalizovanih organizacija i ustanova postoje i druge koje delom svojih usluga obuhvataju i OSI i to su :tri gerontološka centra- doma za stare i penzionere,jedan dom za decu i omladinu ,četiri doma zdravlja i službe fizikalne medicine,usluga pomoći u kući u svim Opština ZBO

U ovim službama i ustanovama osim prostornih i materijalnih postoje i ljudski resursi koji su za pokretanje usluga socijalne zaštite možda i najznačajniji faktor. Tu pre svega možemo ubrojiti: defektologe, psihologe, zdravstvene radnike, pedagoge, socijalne radnike i osoblje koje radi u udruženjima za pomoć OSI.

Definisanje problema i dijagnoza stanja ciljne grupe:

Iako postoje različite usluge za osobe sa invaliditetom nedovoljan je broj servisa koji omogućavaju istinsku integraciju OSI u društvo u smislu obaveznog obrazovanja, zapošljavanja i samostalnog života. Posebno kritičan period je odraslo i staračko doba jer kada izađu iz sistema obrazovanja, mali, gotovo zanemarljiv broj uspeva da se zaposli, ostvari prihode i samostalno egzistira.

Usluge rane intervencije, otvorenih oblika podrške i tretmana su često suviše skupe da bi jedna Opština mogla da zadovolji potrebe za svaku podgrupu osoba sa invaliditetom.

Posebno su ugrožene osobe oštećenog vida, sluha, osobe sa poremećajima iz autističkog spektra kao i osobe sa telesnim invaliditetom., dok za osobe sa intelektualnom ometenošću postoje različite usluge socijalne zaštite.

2. Zaključci i preporuke o ciljnoj grupi OSI

- Osobe sa invaliditetom su višetruko marginalizovane. Kvalitet života im je ozbiljno ugrožen kada ne postoji odgovarajuća podrška. Rana intervencija i otkrivanje smetnji u razvoju ili invaliditeta u našem okrugu nije razvijeno što rezultira time da se propusti kritični period u razvoju kada je moguće postići najbolje efekte u radu sa ovom ciljnom grupom.
- Usluge stanovanja uz podršku nisu razvijene tako da celoživotna zaštita OSI nije ostvarena.

- Neophodno je na srednjeročnom planu pružiti usluge podrške porodici; osnažiti ustanove i organizacije za proširnje i reformisanje svojih programa ; proširiti kapacitete dnevnog zbrinjavanja ; pokrenuti programe rane intervencije i ukloniti barijere radi nesmetanog kretanja OSI u ZBO.
- Potrebno je oformiti usluge dnevnog zbrinjavanja ili podrške za sve kategorije OSI
- Obezbediti objekte za rad i potpuno iskorisiti kapacitete objekata koji trenutno nisu popunjeni. Npr prostor NVO iskoristiti za što više aktivnosti, ili čak kao sedište različitih udruženja
- Jačati kapacitete profesionalaca i volontera za rad na novim programima
- Iskoristiti mogućnost participacije korisnika u uslugama.
- Usluge planirati racionalno, i za usluge na regionalnom nivou finansiranje obezbediti iz svih lokalnih samouprava.
- Bazirati se na one usluge koje mogu sa jednog mesta zadovoljiti potrebe celog regiona.
- U novim uslugama koristiti postojeće ljudske resurse.
- Pri apliciranju za projekte identifikovane ovom Strategijom iz raznorodnih fondova: APV, Republike Srbije, Evropske unije i kod drugih donatora, nastupati zajednički kao Zapadno Bački okrug

3. Specifični cilj Strategije za osobe sa invaliditetom:

Unaprediti celoviti položaj osoba sa invaliditetom u Zapadno Bačkom okrugu kroz zajednički planirane i uskladjene akcije, kroz razmenu resursa i kroz implementaciju zajedničkih prioritentih projekata

4. Specifični zadaci:

1.U opštinama Apatin, Odžaci, Kula i u gradu Somboru početi plansko i postepeno otklanjanje arhitektonskih barijere za kretanje OSI u centru naseljenih mesta i pri pristupu javnim ustanovama, do kraja 2013 godine.

2.Obezbediti infrastrukturne kapacitete i institucionalizovati uslugu kratkotrajnog, privremenog smeštaja osoba sa invaliditetom (respite) kao regionalnu uslugu, kapaciteta 6 korisnika, do kraja 2011. godine

3.Pokrenuti jedinstveni servis prilagođenog prevoza sa tri kombi vozila za osobe sa invaliditetom sa teritorije ZBO do 2012. godine.

4. Do kraja 2011. godine, oformiti zajednički regionalni tim za podršku pružateljima usluga socijalne zaštite (formiranju novih i unapređenju postojećih servisa) namenjenih osobama sa invaliditetom sa teritorije ZBO.

5. Otvoriti Regionalno razvojno savetovalište za decu sa smetnjama u razvoju do kraja 2014. godine.

U produžetku se daju osnovni detalji važni za uspostavljanje navedenih uluga:

Kratkotrajni- privremeni smeštaj OSI (respite)

Privremeno zbrinjavanje osoba sa smetnjama u razvoju (i invaliditetom) kada porodica ima potrebu za dodatnom podrškom u brizi o članu koji ima smetnje u razvoju, odnosno kada su privremeno kapaciteti porodice za brigu o OSI smanjeni.

Cilj: Obezbediti infrastrukturne uslove za pokretanje usluge kratkotrajnog smeštaja, kapaciteta 6 korisnika sa teritorije Zapadno Bačkog okruga.

Institucionalizovanje usluge kratkotrajnog smeštaja za 6 osoba

Ciljna grupa: Osobe sa smetnjama u razvoju i njihove porodice, deca, mladi koji se nađu u potrebi za neodložnim obezbeđivanjem kratkotrajnog smeštaja.

Opis usluge: Respite je namenjen privremenom smeštaju (do 30 dana) u situacijama kada porodica nije u mogućnosti da se brine o svom članu ili ima potrebu za predahom od konstantne brige o osobi sa smetnjama u razvoju. U okviru ove usluge obezbeđuje se prenoćište, ishrana, medicinska nega, pedagoško-psihološka podrška, i dodatne obrazovne i rehabilitacione usluge gde za to postoji potreba. Ukoliko korisnik koristi usluge u periodu dužem od nedelju dana izrađuje se individualni plan podrške koji podrazumeva i uključivanje korisnika u dodatne usluge kroz saradnju sa drugim institucijama socijalne zaštite i obrazovanja. (kao na prime: ukoliko dete pohađa školu ili specijalnu školu, ostvaruje se saradnja sa školom u lokalnu ili se uključuje u sadržaje u Dnevnim boravcima...)

Comment [Z1]: Staviti u prilog

Troškove rada ove usluge snose lokalne samouprave kada se korisnici smeštaju po preporuci Centra za socijalni rad , ili porodice snose troškove smeštaja ukoliko je on na lični zahtev.

Osim osoblja prihvatilišta za sprovođenje usluga iz planova podrške (prema potpisanim protokolima) biće uključeno i osoblje iz CSR, škola, Doma zdravlja, Dnevnog centra.

Projekat bi počeo sa probnom fazom u kojoj bi se radilo sa punim kapacitetom (u tri aktivne smene) a potom bi zavisno od isplativosti i održivosti usluge rad bio moguć i kroz manji broj osoblja uz predviđene saradnike za potrebe pasivnih dežurstava.

U minimalnoj strukturi osoblja predviđeno je :1. Socijalni radnik, 2. Medicinska sestra, 3. Vaspitač

Usluga prilagođenog prevoza

Obezbediti usluge prilagođenog prevoza za osobe korisnike invalidskih kolica i druge osobe koje se zbog stanja invaliditeta ne mogu kretati samostalno.

Cilj: Nabaviti tri kombi vozila prilagodjena za prevoz OSI za teritoriju opština Apatin, Kula, Odžaci i Grad Sombor i pokrenuti servis specijalizovanog prevoza.

Ciljna grupa: Osobe korisnici invalidskih kolica, osobe koje se otežano kreću, slepe i slabovide osobe, osobe sa smetnjama u razvoju koje se ne mogu samostalno kretati zbog teškoća u mentalnom razvoju

Opis usluge: Predviđeno je da postoji jedna kancelarija za logističku podršku preko koje bi korisnici zakazivali usluge prevoza. Na terenu bi u tri opštine bila specijalna vozila i tri vozača koji bi po pozivu vršili usluge prevoza. Jedno vozilo bi pokrivalo dve manje opštine u cilju racionalizacije usluge.

U održivosti usluge bi učestvovali korisnici sa participacijom u minimalnim iznosima.

Predviđeno osoblje: Vozač- tri osobe, Administrator – 1 osoba

Potrebni resursi: Opremljena kancelarija, tri prilagođena vozila

Razvojno savetovalište – služba za rani tretman

Pokrenuti uslugu razvojnog savetovališta i službu ranog tretmana za decu sa smetnjama u razvoju koji bi obuhvatio korisnike sa celog okruga.

Cilj: Obezbediti prostorne uslove i opremu za rad savetovališta, Obezbediti osoblje i pokrenuti uslugu savetovališta i tretmana

Ciljna grupa: Deca koja pokazuju zaostajanje u razvoju uzrasta do pet godina sa teritorije ZBO

Opis usluge: Razvojno savetovalište funkcioniše na principu dnevnih pregleda, tretmana i kontrola. Njegova osnovna svrha je da upućenu decu pregleda, dijagnostikuje, i izradi program po kome bi se stimulisao razvoj sposobnosti koje su oštećene ili njihov razvoj kasni-zaostaje. Takođe ideja je da se u njemu obavljaju i specijaliziovani individualni tretmani kako bi se dostigao njihov optimalni razvoj da bi se deca kasnije mogla uključiti u okruženje koje je najmanje restriktivno. Zatim važna uloga ove službe je rad sa roditeljima - savetodavni i instruktivni kako bi roditelji što bezbolnije prošli kroz faze prihvatanja i bili upućeni na dalje službe porške.

Predviđeno osoblje: U ovakvoj službi neophodno je angažovati: Lekare, medicinske sestre, defektologe, psihologe. Zavisno od potreba i obima posla ovde se mogu iskoristiti već postojeći ljudski resursi iz različitih ustanova.

Tim za podršku pružaocima usluge socijalne zaštite

Obezbediti podršku ustanovama i organizacijama za unapređenje postojećih usluga i formiranje novih

Cilj: Odabrati osobe koje svojim iskustvom i rezultatima mogu pomoći drugim pružaocima usluga kroz osnaživanje, obuke i pomoći u izradi predloga projekata kao i monitoringa usluge.

Ciljna grupa: Ustanove socijalne zaštite i NVO koje se bave OSI

Opis usluge: Rad tima bi se zasnivao na tome da prepoznaju potrebne usluge i kapacitete koji su nam na raspolaganju da ih ostvarimo, podrška postojećim pružaocima usluga u izradi projekata i definisanju potreba kao i praćenje razvoja projekata i usluga koje postoje u ZBO.

Poglavlje 6.

ARANŽMANI ZA IMPLEMENTACIJU MEDJUOPŠTINSKE STRATEGIJE STRATEGIJE SOCIJALNE ZAŠTITE

Strategija predstavlja sliku zajedničkih prioriteta i proizvod je zajedničkog rada glavnih aktera socijalne zaštite u opštinama Apatin, Kula, Odžaci i Grada Sombora i u tom duhu se planira i zajednička implementacija ovog dokumenta.

Glavene upravljačke mehanizme za implementaciju strategije čine organi lokalnih samouprava u opštinama Apatin, Kula, Odžaci i Gradu Somboru (Predsednik opštine/Gradonačelnik, Skupština opštine/grada, opštinsko/gradsko veće, odnosno njihovi organi i tela nadležna za razvoj socijalne zaštite (Odbori/saveti za socijalnu politiku) i Opštinske / Gradska uprava-odeljenja za društvene delatnosti.

Opštine Apatin, Kula, Odžaci i Grad Sombor, usvajajući Medjuopštinsku Strategiju socijalne zaštite donose i Protokol o saradnji na njenoj implementaciji koji reguliše mehanizme koordinacije i osnove na kojima se zasniva saradnja. Ovim dokumentom se dogovaraju mehanizmi za informisanje donosioca odluka, obezbeđuje put za dogovaranje opština/grada u vezi sa uspostavljanjem zajedničkih usluga i razmenom resursa.

Opštine Apatin, Kula, Odžaci i Grad Sombora formiraju zajedničko radno Koordinaciono telo zaduženo za praćenje sprovođenja dogovorene strategije kojeg čine po tri predstavnika svake opštine/grada.

Na direktnoj implementaciji Strategije radiće opštinske/gradske institucije, ustanove, nevladine organizacije i drugi zainteresovani pružaoci usluga i nosioci projekta u oblasti socijalne zaštite.

Transparentni mehanizmi odabira nosilaca regionalnih usluga, programa i projekata treba da osiguraju da usluge budu jeftine, efikasne i profesionalno pružane.

Poglavlje 7

PLAN MONITORINGA /PRAĆENJA

Cilj monitoringa je da se obezbedi bolje upravljanje implementacijom, kao i da se utvrde indikatori (pokazatelji) napretka ka ostvarenju planiranih rezultata.

Vremenski okvir: Monitoring će se sprovodi dugoročno za period (2011.-2014.) i u kontinuitetu za svaku novu regionalnu uslugu koja je predmet praćenja.

Evaluacija će se vršiti povremeno - periodično i pratiće određene faze implementacije strategije. Evaluacije uspešnosti celovite strategije obavljaće se jednom godišnje i izveštaj o evaluaciji je sastavni deo celovitog izveštaja o sprovođenju strategije koji se podnosi Skupštinama opština i grada Sombora od strane Medjuopštinskog koordinacionog tela.

Finalna evaluacija Strategije obaviće se na kraju 2014. godine.

Uspešnost realizacije strategije biće praćen putem indikatora, kojim će dati odgovor na pitanje o efikasnosti predloženih mera i indikatora koji će pokazati koliki je stepen realizacije planiranih aktivnosti.

Ključni indikatori uticaja za praćenje i ocenjivanje uspešnosti primene Strategije biće:

- Broj novih regionalnih usluga socijalne zaštite
- Obuhvat korisnika/ca uslugama socijalne zaštite
- Struktura korisnika/ca usluga
- Nivo uključenosti različitih aktera u pružanju usluga socijalne zaštite na regionalnom nivou
- Obim i struktura finansijskih sredstava izdvojenih za socijalnu zaštitu na regionalnom nivou

Koordinaciono telo će u svojim godišnjim planovima rada preciznije definisati način na koji će se sprovoditi monitoring i evaluacija Strategije.

Poglavlje 8

RESURSI/BUDŽET

Medjuopštinski strateški dokument sa aspekta resursa se bazira na pristupu da je pri implementaciji Strategije potrebno usmeriti se na princip racionalnijeg i efektivnijeg korišćenja svih već postojećih lokalnih resursa u opštinama i gradu Somboru. Pri tome se pod resursima podrazumevaju institucionalni resursi, ljudski/stručni kapaciteti, materijalni resursi (objekti, oprema) i finansijska sredstva koja se već izdvajaju za socijalnu zaštitu.

Pri implementaciji Strategije potrebno je dodatno ispitati sve mogućnosti / oblasti u kojima postoje resursi koji mogu da se koriste zajednički, a tako da zadovolje potrebe što većeg broja korisnika u regionu.

Svesni činjenice da je u vremenu ekonomske krize i finansijskih problema u lokalnim zajednicama teško očekivati nova značajnija lokalna finansijska izdvajanja za razvoj regionalnih socijalnih usluga, potrebno je identifikovati spoljne izvore finansijske podrške (APV, Ministarstvo rada i socijalne politike, IPA , prekogranične i druge EU fondove, donatorske programe)

S tim u vezi potrebno je jačati stručne kapacitete u opštinama/gradu Somboru za profesionalnu pripremu predloga projekata i konkurisanje za sredstva izvan okruga.

